

Vårt Falun

Nya Myran
växer fram

ÅFESTEN
ÄR TILLBAKA

Så kör och cyklar
du i centrum

IDROTTSUTBILDNINGEN I FALUN –
ett vinnande koncept

Evenemang juni–september

FALUN

/I detta nummer

Foto: Ulf Palm

Idrottssatsning och studier ett vinnande koncept. Sid 4–5

Foto: Kari Östning

Samarbetar för ungdomarna. Sid 7

Foto: Ulf Palm

Semester på hemmaplan. Sid 14–15

Foto: Pelle Marklund

Tallen växer. Sid 20–21

Foto: Thomas Jägas

Nya Myran växer fram. Sid 8–9

Illustration: Falugruppens arkitektkontor

Allt närmare ett konserthus. Sid 24

FALUN

VÅRT FALUN GES UT AV FALU KOMMUN FYRA GÅNGER OM ÅRET. Ansvarig utgivare: Emelie von Bothmer, emelie.von.bothmer@falun.se. Redaktörer: Peter Dahlkvist, peter.dahlkvist@falun.se, Anders Norin, anders.norin@falun.se, Kari Östning, kari.ostning@falun.se. Grafisk produktion: Ryter kommunikationsbyrå. Tryck: MittMediaPrint. Distribution: Svensk Direktreklam. Frågor eller synpunkter på innehållet? Välkommen att mejla till redaktionen@falun.se eller ring 023-830 80. Nästa nummer: Vårt Falun nr 3-2019 kommer i din brevlåda i september 2019. Omslaget, foto: Ulf Palm.

Klimatkomparerad
Gruppförändelse
DEN HÄR TRYCKSAKEN ÄR
KLIMATKOMPARERAD HELA VÄGEN
FRÅN TRYCK TILL DISTRIBUTION
AV SVENSK DIREKTREKLAM.

MILJÖMÄRKT
341 673
Trycksak

Falu kommuns beredskapssamordnare Tommy Albinsson beslöt sig för att han och hans familj skulle leva utan el, vatten och internet under en vecka i april.

– Jag blev väl inte jättepoppis hemma, några applåder fick jag inte, men för mig var det **viktigt att få gå in helhjärtat i min roll** och verkligen testa hur det är att leva som familj i en krissituation. Det handlar om trovärdighet från min sida, när jag är ute och berättar om vad man kan göra när krisen väl är här, säger han.

TEXT: ANDERS NORIN OCH TOMMY ALBINSSON FOTO: ANDERS NORIN (PORTRÄTT) OCH PRIVAT

Levde utan el och vatten

■ **BEREDSKAP/** I vad bestod den stora utmaningen i?

– Maten. Att fixa till god mat, att få maten att se bra ut. Med ett spritkök är det inte alltid så enkelt. Normalt sett är väl vattentillgången en stor utmaning under en kris. En människa överlever bara i tre dagar utan vatten, men kan överleva utan mat i tre veckor.

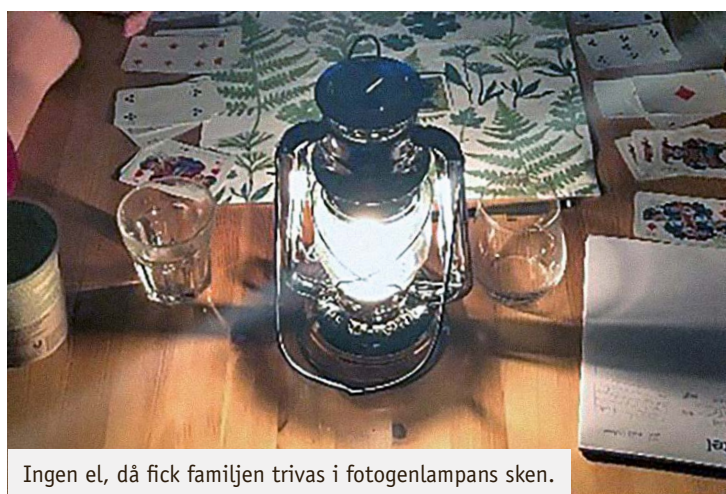
Hur upplever du familjens krisvecka?

– Att det gick förvånansvärt bra, familjen var på gott humör under större delen av tiden. Jag har fått bo kvar, säger Tommy och skrattar.

Hur är det för en familj att leva med en Beredskapssamordnare? Här har ni Tommys egen berättelse:

Dag 1: Almanackan säger 19/4 och familjen får reda på att de ska få prova på att leva utan el, vatten och internet en vecka. Innan elen bryts får familjen sträcktititta på alla SVT:s avsnitt av serien Nedsläckt Land. Sedan bryts strömmen, vattnet är borta och likaså all kommunikation. Man kan nog säga att jag inte är familjens populäraste person just nu. Dag 1 handlar egentligen om att skapa en lista över vad som är viktigast, vatten, mat och värme. Vatten finns i sjön ganska nära, skottkärra och hinkar löser vattenproblemet. Nu kan vi spola i toaletten, rena vattnet med vattenfilter, klorera bort elakheter så det går att dricka. Mat finns det gott om, och den tidiga vårsolen värmer.

Dag 2: För barnen, 10 och 14 år gamla, var nog första kvällen jobbigast. Dataspel, telefoner, tv och även Alexa och Google tystnade. Några halvhjärtade försök till familjespel i fotogenlampans sken slutade med separationsångest från telefonerna innan barnen till slut somnade. Kylen och frysen fungerar tack

Ingen el, då fick familjen trivas i fotogenlampans sken.

vare reservkraft och frukosten var i alla fall sig lik. Dagarna är varma och fina, vattenfrågan är sedan tidigare löst. Genomgång av vilken ordning maten skulle tillagas gjordes med hjälp av utgångsdatumet. När första chocken lagt sig över att inte ha någon tillgång till mobilerna kommer nu nästa chockbesked: Beredskapssamordnaren i huset förklarar att det nu bara är Sveriges Radio P4 som fungerar. Barnen som knappt känner till P4 väser något om hämnd. Trangiaköket får påfyllning av Tenol, som sotar mindre än T-röd och passar bättre när köket används inomhus. Vatten ska kokas, familjen ska bada innan hygienien förfaller.

Dag 3: Att få äta något gott i tider utan el, vatten och kommunikation är en framgångsfaktor säger alla. Spritköket har redan värmt konservermat och nu var det läge för en stämningshöjare, pannkaka. Ur frysen hade blåbärssylt nu kokats och det var bara de gyllenbruna pannkakorna som fattades. Det är

Tommy Albinsson, beredskapssamordnare, Falu kommun

nu den första riktiga utmaningen egentligen uppstår. Vispa ihop smeten var lätt, men att grädda visade sig inte vara så enkelt. Lågan från Trangiaköket gräddar bara på mitten av tillhörande stekpanna, och på sidorna rinner smeten fortfarande. Bakpulver heter lösningen och vips har vi amerikanska pannkakor.

Dag 4: Familjen har nu varit utan el, vatten och kommunikation i fyra dygn. Utmaningarna handlar nu om att laga god mat. Barnen har lärt sig bygga korthus, P4 går ganska bra att lyssna på och frun är oberörd av situationen. Yoghurt och fil börjar ta slut och beredskapssamordnaren ska laga frukost, havregrynsgröt är kanske inte någon hotellfrukost, men den fyller sitt syfte. Raviolin har gjort sitt och nu blir det köttbullar i gräddsås från Felix med kryddade makaroner. Den moderna versionen av fotogenlampa gjord med LED har lyst från dag ett och imponerar. Dynamo ficklampor och vevbar radio har visat sig fungera utmärkt.

Dag 5: Femte dagen utan el, vatten och kommunikation. Det har gått förvånansvärt bra, familjen är på gott humör och Påsklovet är på väg att ta slut. Det mesta har fungerat som planerat med några små undantag. Utmaningarna finns inte längre där, provtryckningen av vår familjs beredskap har slagit väl ut och vi beslutar att avbryta. Krislådans innehåll, tillsammans med ett klokt planerat skafferi och bränsle i tillräcklig mängd, gör att vi nu vet hur allvarliga störningar i det vi normalt tar för givet inte blir ett problem. Som Falu kommuns Beredskapssamordnare rekommenderar jag att testa er beredskap.

Läs gärna mer på falun.se/krisberedskap om vad som behövs! ■

Om man vill satsa på en karriär som innebandyspelare så finns möjligheten att kombinera den satsningen med gymnasiestudier i Falun.

Idrottssatsning och studier på Lugnet ett vinnande koncept

Fler ungdomar lockas till Falun genom Lugnet- och Kristinegymnasiet. Möjligheten att utöva sin sport samtidigt som man skaffar sig en bra utbildning är ett koncept som går hem. Elever både från nära håll och andra platser i **Sverige har fått upp ögonen för utbildningarna i Falun** och för de möjligheter som de ger till idrottsutövande både på elitnivå och motionsnivå.

TEXT: KARI ÖSTNING FOTO: ULF PALM

■ **IDROTT/** Isak Jahncke går i årskurs 2 och har spelat innebandy sedan han var sex år gammal. Han satsar på att bli så duktig som möjligt.

– Jag känner att jag vill vara med och spela bland eliten i Svenska superligan. Att jag valde just innebandy är för att jag gillar det fysiska

spelet, att det går väldigt fort. Sedan så får jag träffa folk, mina lagkamrater och lära känna nya personer på bortaplan, säger Isak Jahncke.

Idrottsinriktningarna är många och utökas successivt i lagom takt. Alla instruktörer är utbildade, vilket ger en kvalitet i hela ut-

Mikael Söderberg, rektor på Lugnetgymnasiet, är stolt över att de har så många nöjda elever.

bildningen. NIU, nationell idrottsutbildning, innebär att eleverna ska kunna få gymnasieutbildning samtidigt som de satsar på att nå nationell elit i sin sport.

När det gäller LIU, lokal idrottsutbildning, så innebär det att eleverna kunna utöva sin idrott på skoltid och vara delaktig i klubbtag. Det är ett individuellt val inom gymnasiet. Friidrott har statusen Riksidrottsgymnasium, vilket innebär att eleverna läser gymnasiet på fyra år istället för tre eftersom de utövar sin idrott i så stor utsträckning att de inte hinner läsa gymnasiet i normal takt.

Personlighet, närhet och relationer

Att just Lugnet blivit så populärt bland elever beror på flera olika saker. Storleken på staden, studentboende och självklart också kvaliteten på både utbildning och idrottsutbildning. Men viktigast är något helt annat.

– Vi jobbar mycket med relationen med eleverna, hur de funkar, vad de behöver, på

Innebandy på schemat.

Olavi Blomfjord instruerar i Olympisk tyngdlyftning.

Handboll finns som en av idrotterna man kan välja.

Olympisk tyngdlyftning har två grenar, ryck och stöt. Här är det Dio Ratsami som lyfter tungt.

Vilma Antfolk har satsat på Olympisk tyngdlyftning och har redan lyckats bärga mästerskapsmedaljer. Näst på tur är Nordiska mästerskapen.

Vilma satsar på styrka

Falun är det enda stället i Sverige där man har möjligheten att välja Olympisk tyngdlyftning som idrottsutbildning. Vilma Antfolk sadlade om från crossfit till styrkelyftning och är nu svensk juniormästare med siktet inställt på nordiska mästerskapen.

TEXT: KARI ÖSTNING FOTO: ULF PALM

■ **IDROTT/** Först var det alpin skidåkning, sedan crossfit som gällde för Vilma Antfolk som gillar att träna. Det var genom gymnasiet som hon kom i kontakt med Olavi Blomfjord och blev intresserad av tyngdlyftning. Tränaren Olavi Blomfjord är väl ansedd i styrkesverige.

Vilma går nu årskurs tre och det är bara det här året som hon tränat specifikt Olympisk tyngdlyftning för Olavi.

– Jag har ju lyft förut, men då har det varit som en del av den andra träningen. Men det är så kul, det ger en riktig adrenalinkick när man tränar så hårt och slår rekord, det är en häftig känsla att kunna mäta resultaten så, säger Vilma Antfolk.

Ryck och stöt

Olympiskt styrkelyft består av två grenar, ryck och stöt. Att Vilma är en riktig talang som Olavi nosat reda på råder det inget tvivel om. Efter bara ett år med specifik träning för grenen så är hon alltså svensk juniormästare och har kvalat till NM för juniorer.

Hennes rekord i nuläget är 97 kilo i stöt och 78 i ryck. Men siktet är ställt högre.

– Det finns planer på senior-SM, fler junior-SM och i höst skulle det vara roligt att få åka på Nordiska.

Ytterligare medaljer hägrar för Vilma. ■

"Skolan ligger bredvid en av Sveriges bästa idrottsanläggningar. Att jobba med det här är en förmån"

– Mikael Söderberg

individuella plan. Vi har nöjda elever som trivs och det är vi väldigt stolta över. Sedan är vi såklart även stolta över att eleverna gör så fina resultat. De finns representerade på EM, NM, SM och vi har flertalet SM-guld, silver och brons i olika sporter, säger rektor Mikael Söderberg.

Det ska vara enkelt att vara elev på L ugnen och det ger resultat.

– Skolan ligger bredvid en av Sveriges bästa idrottsanläggningar. Att jobba med det här är en förmån. Personligen innebär det att jag får kombinera mitt fritidsintresse med mitt arbete, det är fantastiskt, säger Mikael Söderberg.

Ljus framtid

Skolan växer i en lagom takt just nu och har den närmsta framtiden utstakad.

– Vi vill utöka med en NIU-plats per år. I år startade vi fotboll, till hösten startar vi orientering, det är helt nytt, och för 2021 för vi diskussioner med flera förbund. Det är jätteroligt att idrottsförbunden ringer mig, de ser att behovet finns eftersom ungdomarna flyttar utom regionen, säger Mikael Söderberg.

Huvudmålet för Mikael och hans personal är att bli en skola som levererar en bra idrottsutbildning samtidigt med en bra utbildning. ■

/Fakta

LIU, lokal idrottsutbildning, 300 kurspoäng. För närvarande finns följande specifika inriktningar att välja på: Badminton, functional fitness, fotboll, innebandy, handboll, olympisk tyngdlyftning, simning och styrkelyft. Om du vill utöva en annan idrott sker det inom inriktningen Människan och atleten. LIU innehåller 300 kurspoäng.

NIU, nationell idrottsutbildning, 500 kurspoäng. För närvarande finns följande inriktningar att välja på: Innebandy, friidrott, olympisk tyngdlyftning, styrkelyft

och fotboll. NIU innehåller 500 kurspoäng. Nytt för 2020 är orientering.

RIG, riks-idrotts-gymnasiet. Riksintag betyder att vi bedriver ett idrottsgymnasium med riksintag och att våra friidrottande elever håller hög nationell klass med målsättning att bli elitidrottare på internationell nivå. Riksintag innebär att det finns sökande från hela eller stora delar av landet. RIG innehåller 700 kurspoäng.

Läs mer om de olika utbildningarna på falun.se

Kopparstaden fortsätter sitt samarbete med Falu SS och simskolan

Pingvin, sköldpadda, guldfisk eller kanske haj? Kopparstaden fortsätter samarbetet med Falu simsällskap, som erbjuder sommarsimskola med just dessa namn för sina grupper.

TEXT: IDA FORSSE FOTO: FALU SS

■ **SIMSKOLA/** Det är en simskola som bedrivs i intensivform i Lugnets utomhusbassäng och vänder sig till barn mellan 5 och 10 år.

Sommarsimskolan anordnas under tre perioder - vecka 26–27, vecka 28–29 och vecka 30–31 - måndag till fredag. Man kan välja mellan morgon- eller kvällstider.

För att delta i sommarsimskolan bör barnet ha klarat av simmärket Baddaren.

– Genom samarbetet med Falu SS kan vi erbjuda hyresgästernas barn 625 kronors rabatt, vilket är cirka halva priset av ordinarie pris. Vi känner att samarbetet gagnar våra hyresgäster genom att vi främjar möjligheten för deras barn att lära sig simma, säger Kopparstadens marknadschef Anna Timander.

Kopparstaden är Faluns allmännyttiga bostadsbolag, ägs av Falu kommun, och äger och förvaltar cirka 6 000 hyreslägenheter. Bostadsbolaget arbetar för att ha ett brett utbud av lägenheter vad gäller standard, hyra och läge.

Sponsring ska ge mervärde

Då ungefär en sjättedel av Faluns befolkning bor hos Kopparstaden, är det viktigt att sponsringen ska ge ett mervärde för deras hyresgäster.

– Vi sponsrar en mix av verksamheter inom idrott, kultur och samhälle i Falu kommun. Sponsringen ger oss möjlighet att, via föreningar och organisationer såsom IBF Falun, Breddens IF och Runn plog, nå ut till många människor. Gemenskap och aktivitet är något som Kopparstaden vill främja.

Falu SS arrangerar den populära simskolan – missa inte att anmäla ditt barn dit – och Kopparstaden har ett sponsorsamarbete med klubben.

Vi har till exempel även ett bra samarbete med Breddens IF som är ute i våra områden och erbjuder utomhusaktiviteter för både stora och små, säger Anna Timander.

De första 30 anmälda barnen som bor i någon av Kopparstadens lägenheter kan ta del av erbjudandet för sommarsimskolan. Bokningen är öppen tills alla platser är fyllda och för erbjudandet är det först till kvarn som gäller.

Når ut till fler barn

– Samarbetet med Kopparstaden ger oss

"Samarbetet med Kopparstaden ger oss möjlighet att nå ut till fler barn inom Falu kommun"

– Ronja Rantanen, nybörjaransvarig, Falu Simsällskap

möjlighet att nå ut till fler barn inom Falu kommun. Falu Simsällskaps sommarsimskola är en mycket uppskattad aktivitet som bidrar till ökad simkunnighet och trygghet i vattnet, säger Falu Simsällskaps nybörjaransvarige Ronja Rantanen.

Om du har frågor mejlar du till nyborjarsim@falusim.se eller ring 023-106 28. Mer information om sommarsimskolan, anmälan och betalning finns på falusim.nu – klicka vidare till simkola/sommarsimskola. ■

Ungdomar bygger lekstugor till förskolorna

Ett samarbete mellan ungdomsslussen och arbetscenter resulterar nu i lekstugekiosker till kommunens förskolor. Här får ungdomar som hoppat av skolan möjlighet att prova på att bygga. Förhoppningen är att kanske väcka intresse för något av gymnasiets hantverksprogram.

TEXT OCH FOTO: KARI ÖSTNING

■ **JOBB/** Hittills har det handlat om lekstugekiosker till förskolor. Ungdomarna får prova på

att designa och bygga dem på egen hand.

– Det finns ett behov bland ungdomar att testa på att bygga, att göra något praktiskt. Vi vill väcka intresse för bygg och snickeri och att ungdomarna ska välja att studera, säger Kent Özer som är handledare på ungdomsslussen.

Nyligen startade omgång två med 4 personer från ungdomsslussen, tanken är att ta emot fler personer framöver även från vuxenlussen. På arbetscenter finns en byggsida där både handledare och snickeri finns, nu återstår att se hur samarbetet fortsätter att utvecklas. ■

Kent Özer, handledare på ungdomsslussen och Joakim Eriksson, verksamhetschef för arbetscenter i Hälla framför en av de lekstugor som tillverkats till förskolorna i Falun.

Så bekämpar du lupinerna

■ **MILJÖ/** Problemet med lupinerna är att det är en snabbväxande, flerårig art som sprider sig effektivt med frön, men även genom underjordisk jordstam. Eftersom blomsterlupin är en kvävefixerande art ökar kvävehalten i jorden där den växer, vilket kan påverka omgivande flora. Blomsterlupin konkurrerar även ut vägkantens övriga flora genom att de skuggar lågväxande arter.

Lupinen är envis och seg och därför måste bekämpningen vara långsiktig och upprepas ofta. Rötterna klarar övervintringen bra och fröna i marken bevarar sin grobarhet i över 50 år. I första hand bör man se till att det inte bildas några frön genom att kapa av blomstjälkarna innan fröna mognar. Då fylls inte fröbanken i marken på och inga fler frön sprids ut i omgivningen.

Läs mer om hur du bekämpar lupinerna på lansstyrelsen.se eller falun.se ■

Lupiner är vackra, men det är en blomma som behöver bekämpas.

YES!

BÄSTA sommaren

DET ÄR GRATIS!

Alla har rätt till ett roligt sommarlov!

JUNI – JULI – AUGUSTI

Falu kommun bjuder på sommaraktiviteter för barn och unga 6–15 år.

OMG!

Massor med saker att göra, bland annat:

**HELLMANSÖ • DANS • MUSIK • TEATER • SPORT • SJÖHÄNG • FISKE • FRISBEE • LÄGER
BERÄTTELSE • PYSSEL • KANOT • FOTBOLL • ÄVENTYR • FÄRG OCH FORM • SIMSKOLA**

Fler aktiviteter hittar du på:

falun.se/sommaraktiviteter

FALUN

2011 påbörjades arbetet med att utveckla det gamla övningsfältet på Myran till ett natur- och strövområde. Nu är området på väg att färdigställas och i höst är det meningen att allt ska vara klart.

– Det har varit en lång resa, men nu känns det bra. **Vi har skapat ett fint område**, och i stora drag har det blivit som vi tänkte oss från början, säger kommunbiologerna Thomas Jågas och Pär Karlsson.

TEXT: ANDERS NORIN FOTO: THOMAS JÅGAS

Nya Myran växer fram

■ **UTVECKLING/** Dalregementet i Falun lades ner år 2000 och redan inför nedläggningen anmälde kommunen en önskan till Fortifikationsverket om att få förvärva stora delar av Myranområdet.

Men det var först 2015 som affären gjordes mellan parterna, efter att verket först hade röjt området från träd och sly, samt sanerat delar av området från oexploderad ammunition i form av blindgångare.

Redan 2011 hade kommunstyrelsen annars gett miljönämnden i uppgift att se över möjligheten att förvandla den igenväxta våtmarken vid Lugnetleden till ett uppskattat besöksmål.

Åtta år senare är det nya natur- och strövområdet, i stadsnära läge, snart helt färdigställt.

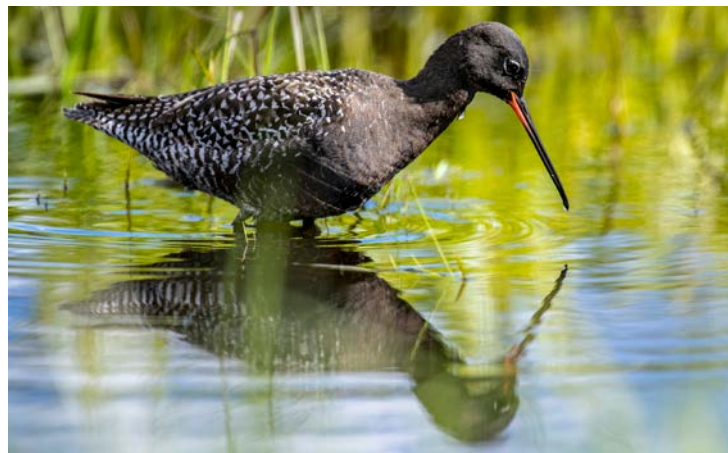
Större vattenspegel

Våtmarksdelen består av en större vattenspegel och mindre bäckar, där Hälladiket gjorts om till Hällabäcken under vintern.

– Diket var från början en bäck som kom från Lugnet och Högtäktområdet, men som under årens lopp blev omdragen och kulverterad under Lugnetområdet. På Myran blev bäcken sänkt och rätad till ett dike. Men nu har vi återskapat en slingrande bäck, vilket vi fått stadsbidrag för, säger Thomas Jågas.

Annars blev större delen av arbetet med våtmarken klar under 2018. Något som inneburit att fågellivet på Myran tagit rejäl fart.

– Fågelskådare gillar verkligen det vi har skapat. Vi har sett att mindre strandpipare, tofsvipor, knipor, gräsänder och beckasiner

↑
Många olika fågelarter lockas till det nya vattenområdet. Här är det en Svartsnäpp som fångats på bild.

häckar här. Under våren är det också många arter som valt att ta en paus på Myran inför den fortsatta flygningen, säger Thomas Jågas.

Ovanliga fåglar som till exempel svartnäppa, trädlärka och jorduggla har setts. Över 100 olika fågelarter har noterats vid Myran.

I framställandet av det nya natur- och strövområdet har också uppgiften att förbättra dagvattenhanteringen, en förutsättning för den fortsatta utvecklingen av Lugnet- och Myranområdet, ingått.

Våtmarkerna kommer att fungera som buffertar för att undvika översvämningar nedströms i vattensystemet, och ger också en rening av det utökade dagvattnet.

På Myran har också naturområden återställts, bland annat genom att gamla skjutbansområden fyllts igen. Topografin har också delvis ändrats för att skapa bra över-

blickande rastplatser över de betesmarker som också kommer att finnas på området, där kor kommer att gå och beta.

De gamla betesmarkerna samt vattenmiljöerna vid Högbobäcken är klassade som mycket värdefulla naturmiljöer.

Invigning i höst

I år har arbetet inletts med att få klart med parkeringar, rastplatser, gångstråk, utsiktsplatser, grillplatser informationsskyltar och informationsplatser. Målet är att allting ska kunna vara klart under tidig höst.

– Det går redan nu bra att ta sig fram på stigar och vägar inom Myranområdet. Vi har redan hunnit se att intresset för Myran som natur- och strövområde är stort, att många söker sig hit för att njuta och bara vara. Målet är att göra stigarna tillgängliga för så många som möjligt utifrån vad marklutningen tillåter, säger Pär Karlsson.

På Myran finns också ett område som militären kallade för Orsa Skans. Det är ett tillhåll för övervintrande huggormar.

– I våras var det många som sökte sig dit för att se på huggormarna när de låg och solbadade efter vintern, jag själv såg minst tio stycken när jag var dit. Vi kommer att sätta upp en informationsskylt på platsen, säger Thomas Jågas.

Kostnaderna för att göra om Myran till ett natur- och strövområde ligger på lite mer än 5 miljoner kronor. Av det bekostas cirka en miljon kronor av statliga bidrag. ■

Det gamla övningsfältet Myran har de senaste åren gjorts om till ett natur- och strövområde.

Kartan ger en bra överblick över vad Myran har att erbjuda.

Centrumutvecklaren Lasse Westin ser fram emot sommarens aktiviteter och att fortsätta att utveckla de centrala delarna av Falun.

NYA AKTIVITETER, NYA UTESERVERINGAR, NYA IDÉER...

Så ska Faluns stadskärna ta nya kliv framåt

I sommar är det meningen att de centrala delarna av Falun ska sjuda av liv och rörelse. Det är då flanerande människor trivs som allra bäst – Aktiviteter i centrum är bra ur många aspekter, säger centrumutvecklaren Lasse Westin.

TEXT OCH FOTO: PELLE MARKLUND

■ **UTVECKLING/** Centrala Stadsrum's uppgift är bland annat, att öka rörelserna och besöken i Falu centrum. Det gör Centrala Stadsrum till exempel genom att jobba med evenemang, själva eller tillsammans med andra aktörer.

– Till den här sommaren satsar vi på något nytt. Under ett antal torsdagar är vi medarrangör, tillsammans med olika föreningar, till omväxlande programpunkter i och kring Geislerska parken. Vi kallar evenemanget för Kullerbuller, säger Lasse Westin.

– Det kommer att synas och höras att det händer saker i stan. Innehållsmässigt blir det något för de flesta smaker och tanken är att de som stannar till också ska få möjlighet att själva prova på. Det här är en del av vår strategi #falunhänder.

Vad innehåller programmet?

– Allt är inte spikat än, men det blir musik, dans, motion, högläsning och en del annat. Premiären blir torsdagen den 20 juni (samt

dagarna innan den torsdagen) med fotbolls-turnering på Åsgatan.

– Vi planerar just nu att avsluta sommarens satsning med en bakluckeloppis i samband med Bondens Egen Marknads första försäljningstillfälle den 10 augusti, säger Lasse Westin.

Många uteserveringar

Lasse vill också slå ett slag för Faluns många trevliga uteserveringar, vilka just nu är ett 30-tal. Men det kommer hela tiden in ansökningar till Falu kommun för att få servera utomhus.

– Det är många människor som uppskattar att sitta i en mysig utemiljö här i stadskärnan och äta en bit mat eller ta en fika. En skön sommardag är det verkligen många som nyttjar den möjligheten och faktiskt ibland lite svårt att få plats.

– Därför kan vi med glädje meddela att det blir fler och fler uteserveringar i centrala Falun. Nyheter på det här området är exempelvis den planerade uteserveringen på Stora Torget.

Fördelar med mycket folk i centrum

Mycket folk i centrum, under många timmar av dygnet, gynnar inte bara näringsidkarna och ger trivsel åt folket, det finns även andra fördelar.

– Falun är ingen stad som toppar statistiken

"Här finns en samlingsplats, en arena, som borde utnyttjas än mer och det jobbar vi hårt för"

– Lasse Westin, centrumutvecklare, Centrala Stadsrum

när det gäller våld och brott. Vi kunde ändå se en halvering av anmälningarna förra sommaren jämfört med tidigare. Jag ser det som ett resultat av att det rörde sig mycket folk i centrum. Det här skapar en trygghet, vilket är en viktig faktor för trivsel, slår Lasse Westin fast.

Slutligen, om du fick önska dig något för att utveckla Falu centrum framöver, vad skulle det vara?

– Stora Torget fullt utbyggt av uteserveringar, gärna en dansbana och en utebio. Det känns som främsta prioritet för sommarperioden. Här finns en samlingsplats, en arena, som borde utnyttjas än mer och det jobbar vi hårt för.

– Dessutom vore det önskvärt med bättre tillgänglighet till och i vårt centrum. Vi arbetar på att det ska gå lätt att hitta in i centrum och att medborgare och gäster ska stanna länge i allas vårt "vardagsrum". Vår stadskärna är mysig, levande, kreativ, trygg och energigivande, det vill jag vara en del i att fortsätta utveckla. Där har vi alla ett ansvar.

Hur kul är ditt uppdrag?

– Jag älskar det här! Det är så brett och mångfacetterat. Så kul och intressant att se medborgare och verksamma i centrum bli glada när vi tillsammans utvecklar vår fina stadskärna, slutar Lasse Westin. ■

Åfesten är tillbaka med fullspäckat program

Det har blivit dags för den fjärde upplagan av Åfesten - och som vanligt är det fri entré som gäller. Nordman, Smith & Thell, Stiko Per Larsson, Theoz, Larz Kristerz, Barbados, Rix FM inflyttningsfest, tivoli, lekland, cruising, gummibåtshäng och mikrobryggerifestival är bara några av programpunkterna.

– Vi vill att det ska hända saker i stadskärnan och Åfesten är ett sätt att skapa liv och rörelse för alla. Jag tycker att vi har fått till ett brett och starkt program, säger Per Staffas, kommunens program- och evenemangssamordnare.

TEXT: ANDERS NORIN FOTO: PRESSBILDER

■ **NÖJE/** För första gången kommer Åfesten att bestå av fyra dagar, och det är sammanfallande med nationaldagen som ligger bakom den förändringen.

– Då nationaldagen ligger perfekt till för Åfesten, så var det inte svårt att ta ett beslut om att utöka festen med en dag. Det börjar också kännas som att evenemanget är hyfsat etablerat nu, och vi räknar därför med att vi kommer att få en stor publik, säger Per Staffas.

Under årens lopp har Åfesten växt fram till att bli en sprudlande mötesplats, där gammal som ung kan mötas, och många ser också festen som starten på sommarstaden Falun.

– Vi har lyckats skapa en folkfest för alla, och det är jätteviktigt. Men utan alla våra samarbetspartners skulle det inte gå att arrangera en sådan här fest. På det här sättet får också alla chansen att se topp-

artister eller dansa till sina favoritband helt gratis, säger Per Staffas.

Fisktorget är som vanligt den centrala punkten för Åfesten. Det är där som både stora scenen och den lövade dansbanan finns.

Rix FM är tillbaka

En av nyheterna i år är att Rix FM är tillbaka. På stora scenen bjuder radiokanalen in till en inflyttningsfest med kända artister. På stora scenen kommer också Kaliffa att uppträda. Han ersätter Smith & Thell som lämnade ett sent återbud till Åfesten.

– Jag är väldigt glad över vi lyckades få Kaliffa som ersättare. Han var förra sommarens största artist, men har den här sommaren valt att inte göra några solospelningar, utan fokusera på Hoffmaestro där han är en av bandmedlemmarna. Det blir med andra ord en mycket exklusiv spelning med Kaliffa på Åfesten, säger Per Staffas.

”Helt seriöst”, ”Tippa på tå”, ”Spontanitet” och ”Kalibrera” är bara några exempel på hits som Kaliffa levererat sedan solokarriärens start år 2014. Megahiten ”Helt seriöst” har 44 miljoner streams på Spotify samt över 9,5 miljoner visningar på YouTube.

Nordman släppte sitt första album för 25 år sedan och gjorde sin första livespelning någonsin på Magasinet under Falu Folkmusikfestival 1994. Nu kommer bandet tillbaka till Falun.

– Med tanke på bandets tidiga koppling till Falun är det kul att få hit dem under deras jubileumsturné. Bandet är riktigt bra live och bjuder på en nostalgiträff. Leksandsgrabben Stiko Per Larsson kommer också hit liksom Theoz, som har en stor yngre publik, säger Per Staffas.

↑
Larz Kristerz är tillbaka.

Larz Kristerz – årets önskeband

Satsningen på dansband fortsätter också. Älvdalsbandet Larz Kristerz, vars frontman Peter Larsson skördat stora framgångar i tv-programmet ”Stjärnornas stjärna” under senvintern/våren, kommer tillbaka.

– Larz Kristerz var en jättesuccé förra året och det är väldigt många som kommit in med önskemål om att få se dem ännu en gång under Åfesten. Larz Kristerz är alltid bra, och det är nog en anledning till deras popularitet. LK är störst bland alla dansband och här i Dalarna har vi en speciell relation till bandet, säger Per Staffas.

Barbados, Titanix och Stig Linds Little Big band bjuder också upp till dans på dansbanan.

Axels tivoli kommer som vanligt att finnas på plats med sina attraktioner på Stora torget.

– Men vi har som sagt ett fullspäckat program att bjuda på, och det händer otroligt mycket under de fyra festdagarna. Marknad, lekland, mikrobryggerifestival, cruising, gummibåtshäng och mycket, mycket mer, det finns något för alla, säger Per Staffas.

På Medborgarplatsen håller Seaside-festivalen till under festdagarna, där ett koppel av band får chansen att spela inför publik.

För första gången kommer också Falu kommuns idrottspriser att delas ut i samband med Åfesten. Det sker på lördagen klockan 18.00 på Stora scenen. ■

Hoffmaestro-medlemmen Kaliffa är en klart lysande stjärna på den svenska hiphop- och reggaescenen.

TORSDAG 6/6

Här och där på stan:

13.00–01.00 Marknad och Axels tivoli

13.00–16.00 Mikrobryggerifestival – Dalarna Craft Beer

13.00–19.00 Lekland (Ölandsparken)

17.00–19.00 Sponsoringel

(Restaurangtältet/bryggan)

19.00–01.00 Mikrobryggerifestival

– Dalarna Craft Beer

Stora scenen (Fisktorget):

16.00–17.00 RIX FM Inflyttningsfest

21.00–22.00 Stiko Per Larsson

med band

Dansbanan (Fisktorget):

20.00–21.00 & 22.00–01.00

Barbados

FREDAG 7/6

Här och där på stan:

12.00–01.00 Marknad och Axels tivoli

12.00–17.00 Röda Korset visar och lär ut Första Hjälp

Enkla metoder för att rädda liv (Röda Korsettältet)

13.00–01.00 Mikrobryggerifestival

– Dalarna Craft Beer

13.00–19.00 Lekland (Ölandsparken)

15.00–15.40 Barnföreställningen

Far och flyg med Alfons Åberg

(Stadsbiblioteket)

18.00–21.00 Cruising

18.00–21.00 Kopparvågens båtsällskap

visar sina båtar i Faluån

20.00–01.00 The Mish-Mash Club

(Bryggan)

Stora scenen (Fisktorget):

17.00–17.30 Lill Boberg

18.00–18.30 John Mitchell &

Sofie Jonsson

21.00–22.00 Kaliffa

Dansbanan (Fisktorget):

13.00–15.00 Eftermiddagsdans till

Stig Linds Little Big Band

20.00–21.00 & 22.00–01.00

Larz Kristerz

Seasidescenen (Medborgarplatsen):

15.30–16.00 Amity

16.30–17.00 Blink

17.30–18.00 TBA

18.30–19.00 Antimett

19.30–20.00 La Sanyea Dengue

20.30–21.00 The Merit

21.30–22.00 Sanna Sjöden

22.30–23.00 Koltsfoot

LÖRDAG 8/6

Här och där på stan:

10.00–01.00 Marknad och Axels tivoli

10.00–14.00 Barnens egen loppis

10.00–15.00 ”Träffa Polisen och

Räddningstjänsten” (parken framför

Polishuset)

10.00–19.00 Lekland (Ölandsparken)

11.00–14.00 Kanotslalom i ån

– uppvisning och ”Prova på” med

Falu Kanotklubb

11.00–17.00 Röda Korset visar och lär

ut Första Hjälp

Enkla metoder för att

rädda liv (Röda Korsettältet)

12.00–15.00 Utställning av Hannah

Clarkson på Galleri Hörnan

(Stadsbiblioteket)

12.00–15.00 Skapandehörna i

demokratirummet (Stadsbiblioteket)

13.00–01.00 Mikrobryggerifestival

– Dalarna Craft Beer

14.00–16.00 Radiostyrda båtar i ån

med Falu Radiobåtsklubb

14.30 Signering med Theoz

(Falangallerian)

16.00 Gummibåtshäng i Faluån

20.00–01.00 The Mish-Mash Club

(Bryggan)

Stora scenen (Fisktorget):

13.00–14.00 Talangtävlingen

Stjärnskott 2019 Del 1

14.00–14.30 Theoz

15.00–15.45 Talangtävlingen

Stjärnskott 2019 Del 2

18.00 Prisutdelning Falu kommuns

idrottspriser

21.00–22.00 Nordman

Dansbanan (Fisktorget):

20.00–21.00 & 22.00–01.00 Titanix

Seasidescenen (Medborgarplatsen):

15.30–16.00 Black Pitch

16.30–17.00 The Gary Stu's

17.30–18.00 Vrak

18.30–19.00 Psychedelic Bananas

19.30–20.00 Ceci Noir

20.30–21.00 TBA

21.30–22.00 Vinnare Livekarusellen

Sverigefinal

22.30–23.00 Laven

SÖNDAG 9/6

Här och där på stan:

11.00–17.00 Marknad och Axels

tivoli (OBS! Endast på Stora Torget)

Med reservation för ändringar.

Sveriges nationaldag, torsdagen den 6 juni, firas som vanligt vid Falu gruva. – Nytt för i år är att vi har aktiviteter under hela dagen. Vi har satsat på att få till **en festlig nationaldag för hela familjen**, säger projektledaren Lena Karsikas.

TEXT: ANDERS NORIN FOTO: ULF PALM

Nationaldagsfirande vid Falu gruva

■ **NATIONALDAGEN/** Vill man fira Sveriges nationaldag i Falun, så är det Falu gruva som gäller. Det är där som själva nationaldagsfirandet kommer att hållas klockan 13.00, men årets program innehåller mycket mer än så. I år ges exempelvis alla chansen att på riktigt upptäcka gruvområdet med gruvan och dess historiska byggnader – eller göra ett besök i gruvområdets butiker, caféer och restaurang.

– Tanken är att en familj ska kunna vara kvar på gruvområdet under hela dagen och inte bara vid själva firandet, säger Lena Karsikas.

En av årets större satsningar är att det kommer att vara fri entré till det nyrenoverade och moderniserade Gruvmuseet.

Unikt tillfälle

– Det är ett unikt tillfälle att ta del av gruvans 1000-åriga historia. Vi tror att det är många som inte har hunnit upptäcka allt roligt som det omgjorda museet kan erbjuda. Det känns därför värdefullt att ge Faluborna den här möjligheten. De nya interaktiva utställningarna inbjuder till lek och passar stora som små, säger Lena Karsikas.

På gruvområdet går det också att göra många andra saker, och blir man för trött i benen är det bara att ta en gratistur med Lilla Gruvtåget, som kör en rundtur på gruvområdet.

– I år har vi också bestämt oss för att bjuda alla barn på glass så vi hoppas på en varm och solig dag, säger Lena Karsikas.

Själva nationaldagsparaden startar vid Hästtorgsparken i Elsborg och den som vill är välkommen att gå med i paraden upp till Falu gruva. Paraden leds av Kulturskolans blåsorkester Windband.

Nationaldagsfirandet inleds klockan 13.00 på gruvplan med musik av Kulturskolans kör Salta röster, Falu internationella kör och Kulturskolans spelmanslag, som i år gästas av Bullermyrens spelmanslag. Det kommer att bjudas på både svensk och orientalisk folkmusik och en del överraskningar.

– Vi ser fram emot att kunna bjuda på ett spännande program med många olika inslag, säger Lena Karsikas.

Högtidstalet kommer i år att hållas av Jon Karlsson, Sundborns teater, som fick ta emot Falu kommuns kulturpris 2018.

– Det kändes naturligt att låta vår kulturpristagare hålla årets högtidstal. Jon har sett till att det händer saker, genom sitt härliga initiativ till Sundborns teater, i Falun och på landsbygden. Det ska bli spännande att höra vad han kommer att tala om, säger Lena Karsikas.

Direkt efter nationaldagsfirandet ordnar föreningen Kompis Falun tipspromenad och picknick för alla som vill vara med.

– Häng gärna på, ta med något att äta, säger Lena Karsikas.

Medborgarskapsceremoni

Under nationaldagen kommer också nya svenska medborgare att hälsas välkomna i den medborgarskapsceremoni som hålls för särskilt inbjudna. De får också ett diplom och en dala-häst till minne av dagen.

Falu kommuns medborgarskapsceremoni har fått mycket positiv respons sedan en förändring av den gjordes 2017.

– Alla i Falun som blev svenska medborgare under 2018 har fått en inbjudan av kommunfullmäktiges ordförande att medverka i medborgarskapsceremonin. Jag tycker det är ett fint sätt att hälsa våra nya svenska medborgare välkomna hit, de behövs i Falun, säger Lena Karsikas. ■

↑
Nationaldagsfirandet håller som vanligt till vid Falu gruva och platsen utanför gruvmuseet. Så här såg det ut 2017. Kan vi hoppas på samma fina väder den här gången?

/Program

Nationaldagsfirande vid gruvan

10.00–16.00: Gratis entré till gruvmuseet. En djupdykning i 1000 år av historia.

10.00–16.00: Ta en tur med Lilla Gruvtåget på gruvområdet. Turen tar cirka 20 minuter och är gratis.

12.40: Nationaldagsparad med musik av bland andra Kulturskolans blåsorkester. Samling i Hästtorgsparken, Elsborg, för gemensamt tågande till Falu gruva.

13.00–14.00: Nationaldagsfirande med musik av bland andra Kulturskolans Högtidstal av kulturpristagaren Jon Karlsson, Sundbornsteatern.

14.00: Föreningen Kompis Falun ordnar tipspromenad och picknick för alla som vill vara med. Ta gärna med något att äta. På gräset vid lekplatsen bakom Världsarvshuset.

14.15–15.00: Bön för mångfald och fred, kyrksalen i Gruvmuseet. Arrangeras av svenska kyrkan i samarbete med moskén i Borlänge.

Hela dagen: Passa på att upptäcka gruvområdet med gruvan, historiska byggnader, butiker, caféer och restaurang.

Anna-Linnea Jansson, Erica Ros, Seija Andersson, Christina Holmqvist och Eva Backlund är de som jobbar i Trygg hemgångsteamet i Falun.

Hemgångsteamet gör det möjligt att bo kvar hemma

När patienter ska skrivas ut från slutenvården så har alternativet tidigare endast varit ett korttidsboende om man känner sig otrygg. Men med arbetssättet Trygg hemgång och teamet där finns möjligheten nu även i Falun att kunna återvända till sitt hem igen.

TEXT OCH FOTO: KARI ÖSTNING

■ **OMSORG/** Trygg hemgång har uppdraget att hjälpa till med att ta hem patienter från slutenvården. Teamet hjälper till med patienter som kan känna sig otrygga, behöver vardags rehabilitering och/eller lättare bostadsanpassning. Det här är alltså patienter som initialt inte klarar sig med endast vanlig hemtjänst utan behöver lite mer hjälp i hemmet. Tidigare har de här patienterna hamnat på korttidsboende trots att de vill komma hem.

– De vi har tagit emot hittills har velat hem men hemtjänsten har tidigare sagt nej eftersom behovet har gjort att det inte varit möjligt för hemtjänsten att klara vården i hemmet. Nu finns vi med under två veckor och patienten får en mjukare övergång till hemtjänstens hjälp och rutiner, säger verksamhetssamordnare Eva Backlund.

Trygg hemgång för patient, anhöriga och hemtjänst

Teamet i Trygg hemgång finns med patienten i hemmet direkt efter hemkomst. Man har mer tid att sitta och prata med patienterna, kanske titta på tv eller grädda pannkakor. Det handlar om att hjälpa patienten att känna sig trygg hemma igen och att finna rutinerna så att hemtjänsten kan fortsätta hjälpa patienten framöver.

Trygg hemgång är ett arbetssätt som Falu kommun anammat och verksamheten i Falun startade så sent som den 1 april i år, men de är redan uppskattat.

– Anhöriga är otroligt tacksamma över vårt jobb och vad det innebär och kunderna känner inte av någon stress. Vi kommer in i hemmet och ser med nya ögon vad som behöver göras, kanske behöver man möblera om, kanske behöver man finna nya rutiner, säger Erica Ros, undersköterska.

Samverkan för patientens bästa

Trygg hemgång arbetar tillsammans med hemsjukvård, sjuksköterskor, rehabpersonal och biståndshandläggarna. Målet är att minska omsorgsinsatserna och återinläggningar i slutenvården.

"Tanken är att öka patienternas välbefinnande och självbestämmande"

– Eva Backlund, verksamhetssamordnare, Trygg hemgång

– Vi börjar med att gå upp och hälsa på patienten på slutenvården, då känner de oss redan när det är dags att flytta. Vi börjar med ett tomt blad, det handlar om vad patienten vill ha och hur de vill ha det, så när vi lämnar över till hemtjänsten så har kunden sin egen planering, säger Erica Ros.

Att projektet Trygg hemgång drogs igång är ekonomisk från början, att få ner betaldagarna på lasarettet. Men, i förlängningen innebär det också att patienterna, på ett tryggt sätt, kan bo hemma längre.

– Tanken är att öka patienternas välbefinnande och självbestämmande, säger Eva Backlund.

Bra för både patienter och personal

Statistiskt är det stora risker när man byter vårdnivå, och Trygg hemgång är tänkt att fungera som en länk mellan olika vårdnivåer. Hittills har projektet varit väldigt lyckat, både patienter, anhöriga och personal trivs med arbetssättet.

– Det är ett härligt sätt att arbeta på, vi känner oss för lite nu i början. Vi är en liten grupp än så länge men vi har förutsättningarna för att kunna skapa en bra hemmiljö och en bra arbetsmiljö för oss, säger Seija Andersson, undersköterska. ■

Falu vildvattenpark gör forspaddling lättillgängligt.

Lockande med semester p

Hela Falu kommun har mycket att upptäcka både för besökare utifrån och för dig som redan bor här. Besöksnäringen är också en av världens snabbast växande branscher och en viktig och prioriterad näring i Falun. Falu kommun och Visit Dalarna börjar nu tillsammans med förenings- och näringslivet **att sätta destinationen Falun på kartan** genom en besöksnäringstrategi.

TEXT: KARI ÖSTNING FOTO: ULF PALM

■ **BESÖKSNÄRING/** Att hitta sina smultronställen är både roligt och spännande. Även fast många känner sin hembygd väl så kan vi lova att det finns nya upptäckter att göra, både runt knuten men också om du vågar dig ut på nya turer. Flera undersökningar visar även att ungefär en av tre helst vill stanna hemma på semestern, och för dig som bor i Falun finns det mycket att se och uppleva på hemmaplan.

Oavsett om du vill ligga vid en fin badstrand och sola, äta god mat, shoppa, vistas i

naturen, besöka museer eller historiska miljöer, idrotta, paddla, åka båt eller – ja vad du nu vill göra. Falun kan erbjuda dig det mesta.

– Falun är fantastiskt. Här kan hela familjen semestra året runt. Alla smaker hittar något att göra här och framför allt är det nära till det mesta här, säger Linda Wallin, näringslivschef i Falu kommun.

Ska bli ännu bättre

Sedan en tid tillbaka pågår även ett arbete

med Falun som destination. Tre temaområden ska lyfta och ena Falun som en destination – outdoor, kultur och idrott.

– Vi i Falun har bestämt oss för att dra nytta av och bidra till tillväxten i besöksnäringen. Genom att profilera oss tydligare kommer vi att stärka Faluns attraktions- och konkurrenskraft som destination. En av de absolut viktigaste förutsättningarna för att vi ska bli framgångsrika i Falun är att alla aktörer drar åt samma håll, säger Linda Wallin, näringslivschef i Falu kommun.

Tanken är att Falun ska uppfattas som en destination för flera dagars vistelse, inte ett antal enskilda besöksmål.

Outdoor, Kultur och Idrott

Outdoor: I destinationen Falun är det rika utbudet av aktiviteter och upplevelser kopplat till vår vackra och stadsnära natur.

Kultur: Vår historia, kultur och vårt världsarv ska bli mer påtagligt i hela Falun och scenkonst och det levande kulturlivet uppmärksammas.

Idrott: Vi har en lång tradition av att genomföra tävlingar, träningsläger, cuper och andra arrangemang inom idrott och Lugnet med alla dess arenor och förutsättningar är givetvis navet i det här temaområdet.

"Det viktiga är att de olika aktörerna inom besöksnäringen ser sig som varandras resurser snarare än konkurrenter"

– Mats Dahlberg (M)

Ett besök på Carl Larssongården är berikande på många plan.

Falu Gruva bjuder på både tankeväckande historia, vidunderlig utsikt och häpnadsväckande berättelser.

Falu Gruva – given pärla.

...på hemmaplan

Med ett destinationsperspektiv kan man tillgodose önskemål för hela sällskap och familjer med upplevelser och besök för alla smaker.

– Det viktiga är att de olika aktörerna inom besöksnäringen ser sig som varandras resurser snarare än konkurrenter. Det ligger en väldig styrka i gemenskap och samarbete. Det ger stolthet och skapar bättre möjligheter av allt som finns här i destinationen Falun, säger kommunalrådet Mats Dahlberg (M).

Viktig näring och tillväxtmotor

I Dalarna är besöksnäringen en viktig basnäring och tillväxtmotor för hela länet.

Dalarna är Sveriges fjärde största besöksregion med en omsättning på 7,4 miljarder kronor och med ett mål att omsätta 12,5 miljarder kronor år 2030. I Falun omsätter besöksnäringen idag cirka 585 miljoner kronor per år, varav cirka 55 miljoner kronor kommer från utländska besökare.

– Vår ambition är att vi ska fördubbla omsättningen till år 2030, säger Linda Wallin.

Tillsammans för Falun

Arbetet har genomförts tillsammans med förenings- och näringslivet. Ansvaret ligger hos Falu kommun och Visit Dalarna

tillsammans med förenings- och näringslivet. Besöksnäringstrategin kommer att kompletteras med en handlingsplan som revideras årligen.

Strategin ska vara ett verktyg i arbetet som nu kommer. I handlingsplanen kommer gemensamma mål och aktiviteter för det kommande året, säger Linda Wallin.

Lindas semestertips:

- Åfesten 6–9 juni
- Musik i det gröna som pågår under sommaren i stadsparken
- Världsarvet Falu Gruva – en härligt gruvlig upplevelse
- Buller bland kuller – varje torsdag händer spännande saker på stora torget
- Carl-Larsson – gården – i år är det minnesår
- Spelet om Tänger Tull i Enviken 6–14 juli
- Lugnet, hopptornen, mountainbikecykling och ett dopp i poolen
- Vildmarksleden i Bjursås
- Caféhäng på ett flertal platser i hela vår kommun
- Beachhäng och badlek i någon av våra fina sjöar
- Restauranger med många olika smakeriktningar, utsikter och upplevelser
- Sabaton open Air 14–18 augusti ■

Tio pärlor i Världsarvet

I Världsarvet Falun ingår gruvan, staden och bergsmanslandskapet. Det är ett stort område som Unesco utsett till Världsarv och här finns många härliga platser att besöka. Hitta din favorit i sommar!

- Följ med på en guidad tur i Falu Gruva och hör den fascinerande berättelsen om gruvsängens Fet Mats öde.
- Promenera längs Sundbornsån i Sundborn. Börja vid Sundborns kyrka och avsluta i Stora Hyttnärs trädgård.
- 15 juli sjunger Mattias Enn på Ernst Rolfgården i trädstadsdelen Elsborg – gruvarbetarnas stadsdel. Kom och lyssna på musik av kända revykungar och primadonnor i unik miljö.
- Vandra läng vandringsleden Vattnets väg till gruvan. Ta ett svalkande dopp i Karsbotjärn eller lyssna på råmande kor och bråkande får i Källslätten. Vandringskarta finns på turistbyrån.
- 10 augusti kan du heja fram din favorit i Stora Stöten Swimrun som startar nere i dagbrottet Stora Stöten, Falu Gruva.
- Lukta, smaka och känn på örterna och blomstren i trädgården vid Linnés bröllopsstuga.
- Packa en kaffekorg och cykla runt sjön Varpan, 14 km.
- Lär dig mer om det historiska Falun och följ med på en guidad stadsvandring. Program finns på turistbyrån.
- Dikarbacken nära Lilltorpet är ett fint besöksmål för barnfamiljer. Här finns ett pedagogiskt jordbruk med kor, får, grisar och självaste Kåre-bocken.
- Besök Stabergs bergsmansgård. Titta in i mangårdsbyggnaden från 1700-talet, stroso runt i den historiska barockträdgården, njut av gott fika utomhus och känn historiens vingslag!

Hon blir ny HR-chef i kommunen

Åsa Maria Goop blir ny HR-chef i Falu kommun. Hon kommer att tillträda tjänsten den 1 augusti. För närvarande arbetar Åsa Maria som vd för det Solnabaserade företaget Misa AB, som erbjuder arbetsinriktad verksamhet för personer med funktionshinder.

Men direkt efter sommaren tillträder hon formellt tjänsten som ny HR-chef (personalchef) i Falu kommun.

– Det känns fantastiskt roligt att ha fått det här jobbet och att få komma till Falun. För mig är det viktigt att vara med och bidra till att göra gott i samhället. Mitt samhällsengagemang ökar hela tiden, säger Åsa Maria Goop.

Studenten 14/6 2019 – viktiga tider

Lugnetgymnasiet: Utspring för avgångsklasser startar klockan 12.00. Studenttåget börjar klockan 14.00 i Falu centrum.

Kristinegymnasiet: Utspring för avgångsklasser startar klockan 12.45. Studenttåget börjar kl. 14.00 i Falu centrum.

Studentbal: Hålls lördagen den 8 juni. Samling med mingel startar klockan 17.00 i Läroverksparken. Balen startar klockan 18.00.

Mösspåtagning: Sker på Stora torget, måndagen den 10 juni, klockan 15-00–17.00.

Han är ny skolchef i kommunen

Johan Svedmark blev i februari ny barn- och utbildningschef i Falu kommun. Förordnandet sträcker sig fram till den 30 juni 2021.

– Det känns väldigt bra och stimulerande att få den här chansen, och jag ser verkligen fram emot att få fortsätta arbetet med att utveckla förskolan och skolan i Falun. Det är ett riktigt teamarbete vi håller på med och vi är redan en bra bit på väg i vårt utvecklingsarbete, säger Johan Svedmark och fortsätter:

– En ambition vi måste ha de närmaste åren är att öka måluppfyllelsen i grundskolan. Fler av våra elever ska bli behöriga till gymnasieskolan.

Mätstationen på Svärdsjögatan ger kommunen viktig information om luftkvaliteten i centrum. Under 2019 har det hittills varit låga mängder partiklar och föroreningar i luften. Men ibland på vinterdagar när luften står stilla, kan man tydligt se ökade mängder luftföroreningar från trafiken.

Mätstation håller koll på luften i centrum

På Svärdsjögatan och ovan tak i centrum, finns utrustning som mäter luftkvaliteten. Mätningarna visar att luftkvaliteten är ganska bra men att luften i "grytan" som Falun ligger i, ibland kan innehålla höga halter av luftföroreningar från trafiken.

TEXT: PETER DAHLKVIST FOTO: ULF PALM

■ **MILJÖ/** Falu kommun gör löpande mätningar av luften i centrum. Alla kommuner har krav på sig att hålla koll på luftkvaliteten.

Vad visar mätningarna?

– Mätningarna på Svärdsjögatan visar halter av kvävedioxid. Vi mäter även ovan tak och har där en lång mätserie där man kan se trender, de halterna kan man följa på kommunens hemsida, falun.se. Om man tittar på halterna hittills under 2019 så har vädret varit gynnsamt och vi har inte haft några dygn med höga halter, men det varierar mellan åren beroende på vilket väder vi får. Vi har även mätt partiklar under de senaste åren och de mätningarna har inte visat på några höga halter, säger Anna-Karin Olsson, miljöinspektör.

Luftföroreningarna ligger ibland kvar i "grytan"

I och med att centrum ligger i en "gryta" så kan höga halter av luftföroreningar från trafiken uppstå. De dagarna uppstår främst under vintern då det är kallt och

"En viktig del är att våra beslutsfattare och invånare ska ha kunskap om luftkvaliteten"

– Anna-Karin Olsson, miljöinspektör, Falu kommun

vindstill, vilket gör att den förorenade luften inte ventileras bort på samma sätt. Det inträffar vanligen några dygn per år och främst under perioden december–mars.

Hur är luften i Falu centrum, i jämförelse med andra snarlika städer?

– Att jämföra luftkvaliteten med andra städer är ingen enkel sak men tittar vi enbart på halterna och jämför dem, ligger Falu centrum bra till när det gäller partiklar men sämre till när det gäller kvävedioxid, säger Anna-Karin Olsson.

Hur kommer resultaten från mätningarna att användas?

– En viktig del är att våra beslutsfattare och invånare ska ha kunskap om luftkvaliteten. Det finns också krav på att resultaten ska rapporteras in till Naturvårdsverket. I övrigt används kunskapen vid till exempelvis planering av byggande och för att följa upp olika uppsatta mål, säger Anna-Karin Olsson. ■

/Fakta

Utsläpp av kväveoxider sker framförallt vid förbränning. I luften omvandlas kväveoxid till kvävedioxid i reaktioner med bland annat ozon. Den största delen kvävedioxid i luften kommer från lokala utsläpp från vägtrafik.

Kalket i vårt vatten – så gör vi

Våren 2015 började Falun, Sundborn, Danholn och Karlsbyheden att få sitt vatten från vattentäkten i Lennheden - ett betydligt hårdare vatten än tidigare. Allt sedan dess har Faluborna haft frågor och synpunkter på de kalkavlagringar som vattnet lämnar efter sig på köks- och tvättutrustning.

TEXT: ANDERS NORIN ILLUSTRATION: FALU ENERGI & VATTEN AB

■ **HEM/** – I början var det ett herrans liv, men nu är det betydligt lugnare. Den senaste tiden är det väl i snitt en person i veckan som hört av sig, men vissa veckor är det fler, säger Johnny Ström, driftansvarig för dricksvatten på Falu Energi & Vatten.

Det har gått fyra år sedan det nya vattnet släpptes på. Falun gick från ett mjukt vatten från ytvattentäkten i Rog till ett medelhårt vatten från Lennhedens vattenverk i Borlänge.

– Det är ett väldigt bra vatten vi har och vi behöver inte heller tillsätta några kemikalier för att använda det. Vi fick ett mycket godare vatten att dricka, och det tror jag de flesta är helt överens om, säger Johnny Ström.

Men det nya vattnet från Lennheden innehåller mer kalk än tidigare och ger inte sällan kalkfläckar i köks- och tvättutrustning.

Många Falubor har rapporterat om problem med hårda kalkavlagringar i diskmaskiner, vattenkokare och kaffebruggare. Sträva och vita hinner på glas och att tvätten blivit hård är andra inrapporteringar som gjorts de senaste åren.

– Till en början var det nog ovanan med det nya vattnet som gjorde att så många hörde av sig. Nu har Faluborna lärt sig att hantera det hela på ett annat sätt. Man har fått koll på vad man kan göra för att få bort kalkavlagringarna. Själv kör jag med citronsyra i vattenkokaren, men man kan också använda ättika,

Väck med kalkfläckarna

Fläckar på diskbänken är ingen vacker syn. Här får du miljövänliga tips för hur du städar bort kalkfläckar.

Gör rent med ättika

Blanda en del ättika (24 %) med tre delar vatten. Använd som rengöringsmedel.

TVÄTTMASKIN

Häll cirka 3 dl ättika i tvättmedelsfacket. Kör sedan maskinen på 60-90 grader.

ROSTFRIA YTOR, TVÄTTSTÄLL I PORSLIN & DUSCHVÄGG

Doppa en trasa i ättikslösningen och torka ytorna. Vänta en halvtimme och torka bort med enbart vatten. Du kan även spreja på lösningen.

KAFFEBRYGGARE & VATTENKOKARE

Häll 1 dl ättika (24 %) och 6 dl vatten i bryggaren. Kör igenom hälften av blandningen (vattenkokaren kör du utan stopp) och stäng av. Vänta 10 minuter. Starta bryggaren igen och kör igenom resten. Brygg igenom med rent vatten 3-4 gånger för att få bort all ättiksmak.

Har du problem med kalkbeläggningar i dina apparater? Titta vad tillverkarna rekommenderar. Du behöver kanske avkalka oftare.

Så hårt är ditt vatten

Det är bra att känna till hårdheten på ditt vatten när du ska dosera tvätt- och diskmedel. Hårdheten mäts i tyska hårdhetsgrader °dH och delas in i mjukt vatten (0-6 °dH), medelhårt vatten (7-14 °dH) och hårt vatten (15-21 °dH).

Område	°dH
Falun, Sundborn, Danholn, Toftbyn och Karlsbyheden (Lennheden)	7,8
Sågmyra, Bjursås och Grycksbo	4,1
Svärdsjö och Linghed	7,0
Enviken	2,7
Vika kyrkby	6,7
Vika Strand	7,1
Aspeboda	4,0

i Beläggningar från kalk uppstår när ett vatten är mineralrikt och innehåller mycket kalcium och magnesium. Beläggningarna är en reaktion som uppstår när mineralerna kommer i kontakt med varmt vatten.

Flera av våra vattenverk levererar ett mineralrikt och medelhårt vatten, bland annat Lennhedens vattenverk. Desto hårdare vatten, desto större risk för kalkbeläggningar på olika ytor.

"Kranvattnet är det mest kontrollerade livsmedel vi har"

– Johnny Ström

säger Johnny Ström och fortsätter:

Falu Energi & Vatten har också arbetat hårt med att ge Faluborna enkla tips på vad man kan göra för att få bort kalken, och information finns också att tillgå på bolagets hemsida, fev.se.

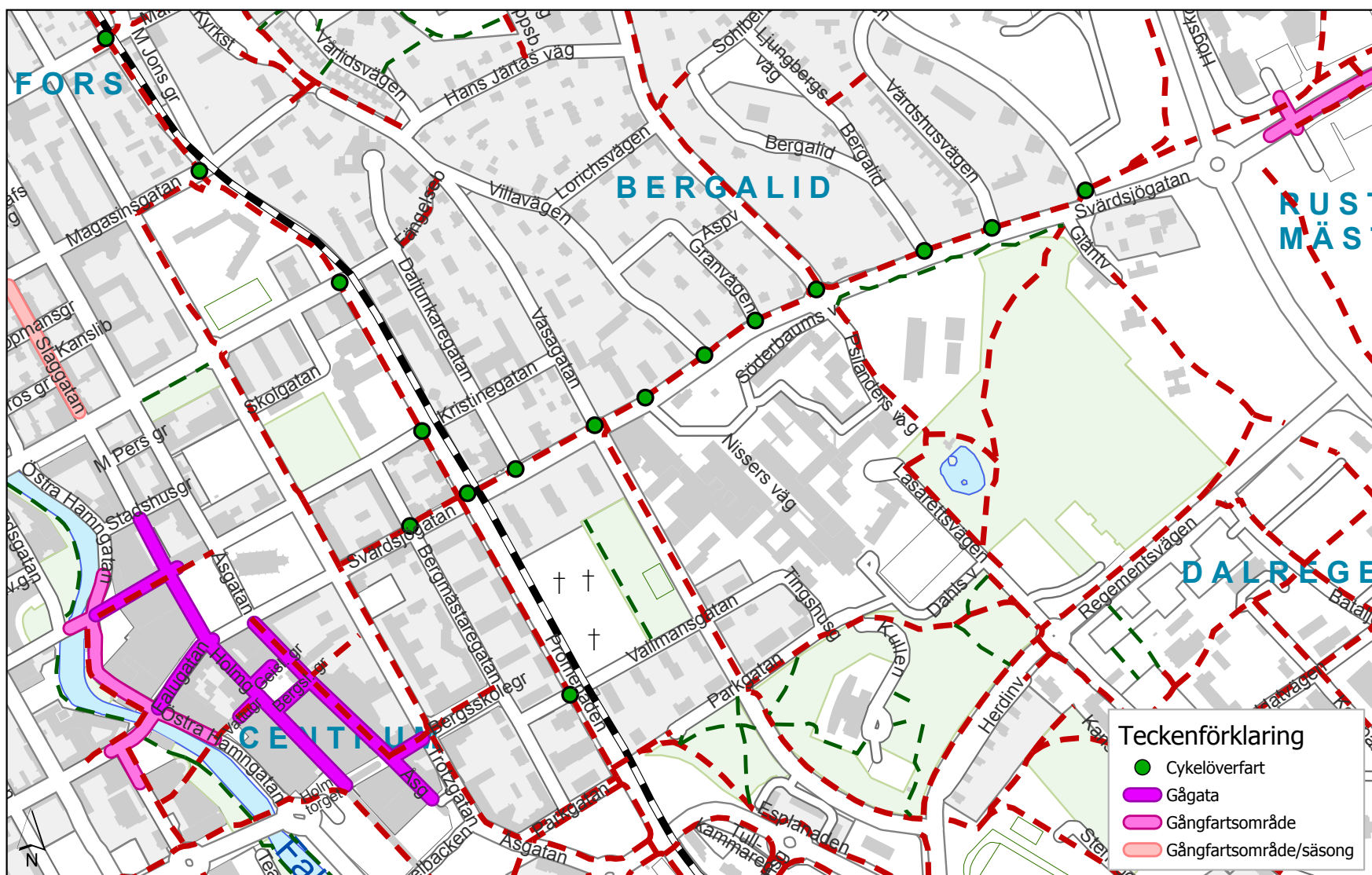
– Det kalk (kalcium) som dricksvattnet

innehåller är också nyttigt. Genom att dricka kranvattnet får man på naturlig väg i sig många livsnödvändiga ämnen, bland annat kalcium och magnesium. Kranvattnet är det mest kontrollerade livsmedel vi har. I Falun är kvaliteten hög och uppfyller Livsmedelsverkets alla krav, säger Johnny Ström. ■

Många undrar *vad som egentligen gäller på Faluns gågator, gångfartsområden och på cykelöverfarter.* Vi ska försöka reda ut frågetecknen.

TEXT: PETER DAHLKVIST FOTO: ULF PALM KARTA: MÅT OCH KARTA, FALU KOMMUN

Så kör och cyklar du på gatorna i centrum

■ **TRAFIK/** I Falun finns flera gågator exempelvis på Holmgatan, Falugatan och Åsgatan. Det finns också gångfartsområden på till exempel Östra hamngatan, Myntgatan och Slaggatan, se karta. Gemensamt för de olika områdena är att här anpassar sig övrig trafik till de gående. Tanken är att skapa en trygg och trevlig miljö för de som besöker centrum, promenerar och tar en fika eller shoppar.

– Falun ska vara en trevlig stad att vistas i och då kan det vara bra med gator som är anpassade till gåendes villkor, säger Anna-Lena Söderlind, trafikplanerare på Falu kommun.

Bil och cykel i gångfart och väjningsplikt mot gående

På gångfartsområden så har du som cyklist och fordonsförare väjningsplikt mot gående, och

åker i gångfart, maximalt cirka 7 kilometer i timmen. Samma sak gäller för cykel på en gågata men där är motorfordon inte tillåtna, med vissa undan-tag, se faktarutan till höger.

Falugatan från Holmgatan till Östra hamngatan har förändrats från bussgata, till gångfartsområde med parkeringar och slutligen till gågata. Efter önskemål från butiksägare så är också Slaggatan från Nybrogatan till Magasinsgatan, sedan några år ett gångfartsområde under sommarhalvåret.

Cykelöverfarter

Längs Svärdsjögatan, Promenaden och Dejstolsvägen i Källviken finns det nu cykelvägar med cykelöverfarter. De närmaste åren kommer kommunen att bygga fler cykelöverfarter längs med de huvudcykelstråk som finns utpekade

"Falun ska vara en trevlig stad att vistas i och då kan det vara bra med gator där det är på de gåendes villkor"

– Anna-Lena Söderlind, trafikplanerare, Falu kommun

i cykelplanen. Allt för att uppmuntra fler Falubor att börja cykla.

– När man ska passera en cykelöverfart på cykel så har man ett stort ansvar att sakta ner, ta ögonkontakt med bilförarna och vara försiktigt. Man kan inte räkna med att bilföraren ska hinna reagera om man kommer ut på cykelöverfarten i hög fart. Samma gäller vid ett övergångsställe, säger Jens Ståbi, trafikingenjör på Falu kommun.

Med tydliga regler och hastighetssäkrade överfarter byggs osäkerheter vid korsningar med cykelbanor bort, vilket är positivt för alla trafikanter.

– Utformningen ska vara så att det är svårt för bilar och andra motorfordon att åka fortare än 30, och det är därför cykelöverfarterna är upphöjda, säger Jens Ståbi. ■

Ett av Faluns gångfartsområden berör delar av Myntgatan, Stigaregatan, Östra hamngatan och en liten sträcka på Kristinegatan. Här får du köra bil och cykel, men i gångfart och du har väjningsplikt för de gående.

Falugatan mellan Holmgatan och Östra hamngatan är nu en gågata, precis som delar av Holmgatan och Åsgatan. Här får du inte köra motordrivet fordon, med undantag av varuleveranser och transporter. Cyklar du här ska det också ske i gångfart, och du har väjningsplikt för de gående.

Cykelöverfarten i korsningen Svärdsjögatan och Bergmästaregatan. Som cyklist eller förare av moped klass 2, ska du anpassa hastigheten och ta ögonkontakt med bilföraren innan du kör över. Som bilist har du väjningsplikt för cyklisterna som är ute på överfarten, och ska inför den ha en hastighet av maximalt 30km/h.

/Fakta

Gångfartsområde

Gäller för både gågata och gångfartsområde:

- Du får inte köra fordonet med högre hastighet än gångfart.
- Du får inte parkera fordonet.
- Du som är förare har väjningsplikt mot gående.

Gågata

Du får inte köra ett motordrivet fordon på en gågata annat än för att korsa den. Undantaget är:

- varuleveranser till eller från butiker eller motsvarande vid gågatan.
- transporter av gods eller boende till eller från adress vid gågatan.
- transporter av gäster till eller från hotell eller motsvarande vid gågatan.
- transporter av sjuka eller rörelsehindrade personer till eller från adress vid gågatan.

Cykelöverfart

Cykelöverfarter ska användas av cyklisterna eller förare av moped klass II för att korsa en väg eller en cykelbana. De har vägmarkering och vägmärken för cykelöverfart samt en utformning som säkrar att fordon inte förs med högre hastighet än 30 kilometer i timmen.

- Cyklisterna och förare av moped klass II som färdas ut på en cykelöverfart från en cykelbana ska ta hänsyn till avståndet till och hastigheten hos fordon som närmar sig överfarten.
- Fordonsförare har väjningsplikt mot cyklande och förare av moped klass II som är ute på eller just ska färdas ut på cykelöverfarten.

Optimismen och intresset för Tallenområdet spirar hos Marcus Lundberg, DalaFast AB, Linda Wallin, näringslivschef Falu kommun, Tommy Radwan och Andreas Sundberg, Bilförsäljningen i Dalarna AB.

Tallen bara växer och växer...

Tallen är området i Falun där optimismen gror just nu. För **trots att det avverkas för fullt, så växer området** så det knakar...

– Några driftiga företagare har sått frön och det känns som att den här delen av stan kommer att blomma upp igen, säger Linda Wallin, näringslivschef i Falu kommun.

TEXT OCH FOTO: PELLE MARKLUND

■ **NÄRINGSLIV/** Den kallades under flera sekel för suptallen i folkmun. Där var här besökare till Stora kopparberget och Falun stannade till, tog en sup och firade sin ankomst.

Nu, sedan några decennier tillbaka, är det "Tallen", det något mer politiskt korrekta namnet, som gäller.

Hur som helst, det var här uppe, där det gamla karaktäristiska trädet står, vid utfarten mot Borlänge, som Falun växte rejält under 90-talet. Det byggdes bland annat ett dosapotek och planerna var stora

för flera rejäla etableringar. Kanske har området hamnat i något av en Törnrosasömn under de senaste åren? Men nu har kraft och energi startat ny livskraft.

Starka pådrivare går i spetsen

Företaget Dalafast AB med Marcus Lundberg i spetsen är en av de starka pådrivarna.

Bilförsäljningen i Dalarna AB, med ägarna Andreas Sundberg och Tommy Radwan, är en annan aktör som får positiva saker att hända på båda sidor om motorvägen.

"Vi är stormförtjusta över det driv och engagemang som flera av företagen uppe vid Tallen visar"

– Linda Wallin, näringslivschef, Falu kommun

– Läget här uppe vid Tallen är fantastiskt, ett av Dalarnas bästa för företagsetableringar, säger Marcus.

– Vi tror stenhårt på det här området. Det är många som hör sig för om möjligheten att slå sig ned här, berättar Andreas och Tommy.

För en tid sedan bildades en företagarförening, vilken ger de berörda företagen i området energi och spelar en viktig roll för strategiska beslut, identitet och när aktiviteter ska planeras.

– Vi är stormförtjusta över det driv och engagemang som flera av företagen uppe vid Tallen visar.

– För oss på Näringslivskontoret har det inte varit svårt att haka på och genom vårt gemensamma arbete har vi redan kommit en bit på väg, förklarar Linda Wallin.

Skog har avverkats – fler tomter blir det

Marcus Lundberg visar runt på tomterna kring CityGross. Under våren har skog avverkats och planerna för framtiden snurrar i Marcus huvud.

– Infrastrukturen är mycket bra här i området. Det är lättillgängligt via avfarterna från E16. För vår del handlar det om att ut-

Marcus Lundberg, ägare av DalaFast som förvaltar CityGross och flera tomter på Tallenområdet, ser stor potential i de här delarna av Falun.

veckla såväl handeln kring CityGross som att berika området med nya lokaler. Totalt rör det sig om cirka 60 000 kvadratmeter mark som ska utvecklas och bebyggas.

– Vi känner att det här området har framtiden för sig, inte minst med kommunens satsningar på bostäder i Källviken och utveckling av området, med de uttalade ambitionerna som finns tillsammans med Borlänge, att städerna ska växa mot varandra, fortsätter Marcus.

På andra sidan motorvägen finns lika stor entusiasm. Här har kompisarna Tommy och Andreas slagit upp portarna för ett modernt bilvaruhus sedan bara några månader tillbaka.

– Vi har kamperat ihop i 17 år och äntligen gjorde vi slag i saken och investerade i en ny byggnad för vår verksamhet.

Här i bilvaruhuset finns allt från sportbilar till familjebilar, lyx och vardag.

– Bredden är vår styrka. Våra kunder kan komma hit och förvänta sig vad som helst i bilutbudet.

Här händer det mycket framöver

Att det händer mycket i de här delarna av Falun råder det ingen tvekan om. Här är några exempel som styrker detta:

- Lilla Källviken, som är beläget strax öster om Tallenområdet, är Faluns senaste stadsdel där det byggs för fullt sedan 2014. När området är helt utbyggt kommer det att finnas ungefär 400 bostäder, i form av villor,

bostadsrätter och flerbostadshus. I området finns också flera förskolor.

- På södra sidan om Källviksvägen har ett planarbete inletts för att möjliggöra byggande av bostäder på Källviksberget och Simonsberget. I bästa fall kan hus börja byggas där under senhösten 2021 och i området finns en kapacitet på cirka 150 bostäder, främst småhus.
- På västra sidan av E16, söder om den stora korsningen, finns en ny detaljplan för industriverksamhet med ungefär 4,3 hektar tomtmark. Projektering av VA, fjärrvärme, gång- och cykelvägar pågår. Allt detta står klart hösten 2019.
- Även norr om Förlagssystemets byggnad pågår planläggning av mark för företagsverksamhet. När det gäller området i anslutning till Assistancenkårens byggnad har ett planarbete startats för att möjliggöra nybyggnad av en smådjursklinik (djursjukhus).
- Längs Övre Gruvrivägen planeras också för bostäder på olika områden. Planarbetet är inte igång än och hur många nya bostäder som kommer att byggas är inte klart i nuläget.
- På Galgberget byggs det fortfarande bostäder och det som pågår just nu är färdigställandet av nio nya villor, en gruppbofastad med sex lägenheter och 40 bostadsrättslägenheter.
- Inom en radie av 3 kilometer från CityGross finns omkring 8 500 personer folkbokförda. ■

NÄRINGSLIVSKONTORET OM UPPDRAGET: "Så skapar vi ett bra klimat för företag och företagare!"

Glöm inte att Näringslivskontoret i Falun finns till för dig som företagare. Vare sig du vill utveckla ditt företag, eller etablera dig i kommunen.

– Vi lovar att göra allt vi kan för att skapa de allra bästa förutsättningarna för ditt företag, säger Linda Wallin, näringslivschef i Falu kommun.

TEXT: PELLE MARKLUND FOTO: FALU KOMMUN

■ **NÄRINGSLIV/** Kommunens medarbetare på Näringslivskontoret älskar kontakter med företagare.

– Jag, och mina medarbetare, är oerhört imponerade av de här människorna, som, med en fantastisk drivkraft och ett enormt flit, tar Falun framåt i utvecklingen. Låt mig säga det så här; jag får en kick varje gång jag träffar en företagare och hör hur de tänker och ser hur de jobbar i sina företag.

– Företagare i Falun som har näringslivsfrågor, eller företagare som vill etablera sig i Falun, ska känna att det finns en rad verktyg för att lyckas (se nedan), och att det bara är att ringa eller maila till oss när det behövs svar direkt.

– Vårt grunduppdrag är ju, att på ett aktivt sätt bidra till ett gott företagsklimat i Falun. Då handlar det om att ordna fram förutsättningar för expansion och utveckling för såväl befintliga som nya företag.

– Vi försöker arbeta aktivt på vår planhalva genom att hitta lämpliga vägar framåt, men i samverkan med företagare blir resultatet ännu bättre. Vårt mantra på Näringslivskontoret är: "Vi ska leverera snabbt, enkelt, tydligt, trevligt och okomplicerat!", fortsätter Linda Wallin.

Här är några exempel på frågor/områden där Näringslivskontoret/Falu kommun erbjuder olika verktyg och stöd:

- Rådgivning och service.
- Etableringsfrågor.
- Evenemangsstöd.
- Nätverkande.
- Kompetensförsörjning, jobbmatchning i Falun, kompetensmässor.
- Landsbygdsutveckling.
- Lokaler/mark.
- Utvecklingsprojekt.
- Företagslots – är en servicefunktion som bistår med information och hjälper till att hitta rätt bland lagar och regler. Det är "en väg in" i kommunen för företagare. Allt för att göra det enkelt att starta, driva och etablera företag i Falun.
- Företagsbesök.
- Företagar-/föreningsträffar. Företagarfrukostar, arrangörsfrukostar, nätverksträffar.
- Faluns Företagarvecka som 2019 genomförs under vecka 46. En vecka med inspiration, nya kontakter och samverkan.

Mer information finns på falun.se

Näringslivskontoret finns också på sociala medier och kommunicerar även via sitt nyhetsbrev. Vill du ta del av nyhetsbrevet kan du göra en anmälan via vår webbplats. ■

Här kan du se alla **aktuella planer** och **byggprojekt** i Falu kommun. Mer information hittar du på falun.se. Har du frågor, hör av dig till kontaktcenter, tfn 023-830 00.

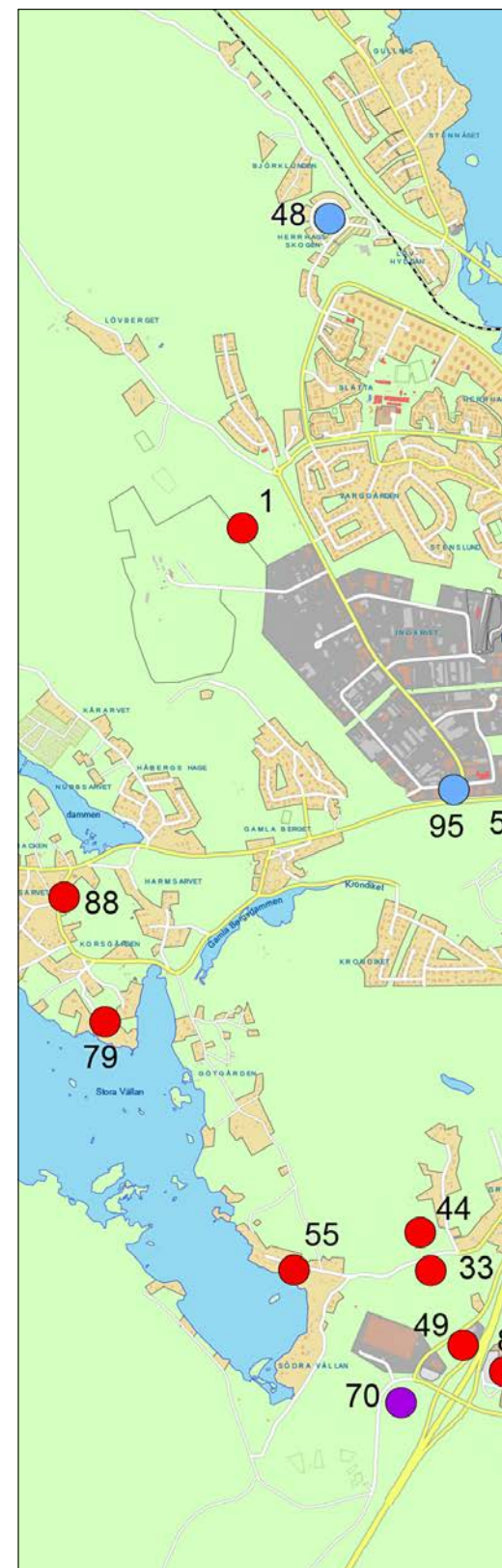
Mycket på gång

I FALU KOMMUN

/PLANER

- 1 **Ingarvet.** Planläggning för utökning av industriområde.
- 2 **Lallarvet.** Planläggning för bostadshus.
- 3 **Parkgatan.** Planläggning för bostäder.
- 6 **Hästberg.** Planläggning för undervisning och bostäder.
- 7 **Gamla vattenverket.** Planläggning för bostäder.
- 8 **Högboområdet.** Planläggning för bostäder och verksamheter.
- 9 **Korsnäsavägen/Hälsinggårdsvägen.** Planläggning för bostäder.
- 11 **Öster om Humlebacken.** Planläggning för småhusområde.
- 12 **Born.** Planläggning för bostäder.
- 13 **Västra Hosjö.** Planläggning för trafikplats och cykelväg.
- 16 **Bolagshyttan.** Planläggning för bostadshus.
- 18 **Kvarteret Posten.** Planläggning för bostäder (2 uppdrag).
- 19 **Pelle Bergs backe.** Planläggning för bostäder.
- 21 **Kopparvallen.** Planläggning för idrottshall.
- 22 **Borgärdet.** Planläggning för småhusområde.
- 24 **Britsarvsskolan/Tegelbruksskolan.** Planläggning för undervisning m.m.
- 30 **Lilla Källviken.** Planläggning för förskola.
- 33 **Söder om Övre Gruvrivsvägen.** Planläggning för småhusområde.
- 36 **Öster om Lugnet.** Planläggning för lodgboende.
- 37 **Kvarteret Rödbro (kvartersmarken).** Planändring för bostäder m.m.
- 42 **Kvarteret Trumbäcken.** Planläggning för ny hotellentré.
- 44 **Övre Gruvrivsvägen.** Planläggning för småhusområde.
- 47 **Främby hallar.** Planläggning för verksamheter.
- 49 **Västra Tallen.** Planläggning för verksamheter.
- 54 **Kyrkbacksvägen/Polhemsvägen.** Planläggning för bostäder.
- 55 **Vällanstigen.** Planläggning för bostäder.
- 56 **Sundborn.** Utbyggnad av idrottshall.
- 57 **Kings Armshuset.** Planläggning för bostäder.
- 61 **Strandvägen.** Planläggning för bostäder (2 uppdrag).
- 62 **Källviksberget/Simonsberget.** Planläggning för småhusområde (2 uppdrag).
- 63 **Nordvästra Lugnet.** Planläggning för verksamheter.
- 64 **Kolonnen.** Planläggning för skrymmande handel.
- 65 **Boda missionshus.** Planläggning för samlingsal och bostäder.
- 76 **Lugnetkyrkan.** Planläggning för bostäder.
- 77 **Lugnets simhall.** Planläggning för ny simhall.
- 78 **Norra Järnvägsgatan/Tegelvägen.** Planläggning för bostäder.
- 79 **Vilaudden.** Planläggning för småhustomter.
- 80 **Bjursås Skicenter.** Planläggning för småhusområde vid skidanläggning.
- 81 **Danholn.** Planläggning för att ändra huvudmannaskap.
- 88 **Korsgården.** Planläggning av naturmark.
- 89 **Tallen öster om E16.** Planläggning för handel.
- 91 **Främby udde.** Planläggning för fritidsboende och rekreation.
- 92 **Kvartsstigen/Glimmerstigen.** Planläggning för undervisning.
- 101 **Lidl i Norlund.** Planläggning för att utöka tomten.
- 102 **Såguddan.** Planläggning för bostäder.
- 104 **Kristinehallen.** Planläggning för tillbyggnad.
- 108 **Lugnetområdet.** Planläggning för verksamheter.
- 111 **Lisselbo.** Upphävande av detaljplaner.
- 113 **Bostäder i Linghed.** Planläggning för småhus.
- 17 **Ombyggnad av gallerians fasad.** Ombyggnad av galleria efter Holmgatan.
- 23 **Ny park Lydias terrass.** Anläggande av park över lastkaj, invigning av parken i början av sommaren.
- 26 **Flerbostadshus i kv Västra Falun.** Nybyggnad av flerbostadshus.
- 28 **Flerbostadshus i kv Teatern.** Nybyggnad av flerbostadshus.
- 29 **Förskola i Hälsinggården.** Nybyggnad och ombyggnad av förskola.
- 31 **Bilhall på Myranområdet.** Nybyggnad av bilförsäljningshall.
- 34 **Bostäder i Lilla Källviken.** Utbyggnad av gator och försäljning av småhustomter, samt nybyggnad av parhus.
- 35 **Kontorsbodar vid Högskolan.** Tillfälligt uppställda kontorsbodar.
- 39 **Nya bostäder i Villastaden.** 4 st nya lägenheter i tomthuset.
- 40 **Bostäder i kv Geschwornern.** Ombyggnad av industri lokal till bostäder.
- 43 **Vårdboende i Danholn.** Tillbyggnad av vård- och omsorgsboende vid Risholmsgården.
- 45 **Bostäder i Surbrunnshagen.** Nybyggnad av 18 parhus.
- 48 **Bostäder i Herrhagsskogen.** Försäljning av och byggnation på småhustomter.
- 50 **Bostäder på Galgberget.** Nybyggnad av 9 småhus vid Järngränd/Svavelgränd.
- 51 **Bostäder i Falanhuset.** Tillbyggnad flerbostadshus, 19 bostadsrätter.
- 53 **Småindustri på Ingarvet.** Nybyggnad av industri- och lagerbyggnad.
- 60 **Studentbostäder på Britsarvet.** Nybyggnad av 40 studentlägenheter.
- 67 **Bostäder i Sandsberg.** Nybyggnad av radhus med 14 lägenheter på Bjungnäsavägen.
- 68 **Bostäder i Främby.** Nybyggnad av 14 radhus på Torkils väg.
- 71 **Tillbyggnad av kontorslokal.** Tillbyggnad av kontorslokal.
- 72 **Ny industribyggnad.** Nybyggnad av industribyggnad.
- 74 **Bostäder i kv Trumbäcken.** Nybyggnad av 39 lägenheter.
- 75 **Nöjesanläggning på Åsgatan.** Ändrad användning av butikslokal till nöjesanläggning (restaurang med Boulespel).
- 86 **Nya bostäder.** Tillbyggnad av flerbostadshus.
- 90 **Närbutik, restaurang och kontor.** Förhandsbesked sökt för närbutik, restaurang och kontor.
- 93 **Ny industribyggnad.** Nybyggnad av industri/lager med kontor.
- 94 **Ny skola vid Södra skolan.** Nybyggnad av skola.
- 95 **Småindustri på Ingarvet.** Tillbyggnad av industri- och lagerbyggnad.
- 97 **Ny industribyggnad.** Nybyggnad av industribyggnad.
- 98 **Flerbostadshus i Britsarvet.** Nybyggnad av flerbostadshus med 36 lägenheter.
- 99 **Logibygnad.** Ny logibygnad på Lugnet.
- 100 **Ny förskola.** Nybyggnad av förskola.

/BYGGPROJEKT

Att höja statusen på Kristinehallen och ge Dalasymfoniettan en egen hemmabas har varit grundtanken bakom förslaget. Tidig skiss från Falugruppen arkitektkontor.

Allt närmare att Kristinehallen blir konserthus

Enligt ett arkitektförslag så kan Kristinehallen byggas om för cirka 110 miljoner kronor, och inrymma Musik i Dalarna och Dalasinfoniettan. Musik i Dalarnas styrelse, politikerna i **Falu kommun och Region Dalarna är nu överens om att gå vidare** med planerna, att göra Kristinehallen till ett konserthus.

TEXT: PETER DAHLKVIST ILLUSTRATION: FALUGRUPPEN ARKITEKTKONTOR

■ **KULTUR/** – Vi har jobbat med det här under snart ett år och haft en löpande dialog med regionen och Musik i Dalarna. Vi får väldigt mycket konserthus för pengarna men det finns såklart de som har en högre ambitionsnivå, säger Joakim Storck (C) kommunstyrelsens ordförande.

Vad är Falu kommuns ambition med Kristinehallen?

– Alla partier är positiva till att vi bygger om Kristinehallen till ett konserthus, och en enig kommunstyrelse står bakom att vi skriver en avsiktsförklaring med regionen, säger Joakim Storck.

Falu kommun äger Kristinehallen och

skulle enligt förslaget stå för kostnaden på cirka 110 miljoner kronor för ombyggnaden, som beräknas kunna stå klar år 2021. Det blir då ett renodlat konserthus där Musik i Dalarna skulle betala hyra som täcker alla kostnader.

– Falun har deklarerat att det är det här alternativet som står tillbuds och vi kan tyvärr inte vänta på andra alternativ som ligger kanske fem år framåt i tiden, säger Ulf Berg (M), regionstyrelsens ordförande.

Arbetsmiljö och publik i fokus

I förslaget så är tanken att bygga ut Kristinehallen framför entrén, att ge de

"Vi kan tyvärr inte vänta på andra alternativ som ligger kanske fem år framåt i tiden"

– Ulf Berg (M), regionstyrelsens ordförande

befintliga lokalerna en rejäl ansiktslyftning och anpassa dem till musikernas arbetsmiljö. Den nya delen skulle enligt förslaget rymma en stor foajé med balkong för totalt uppåt 400 personer. I våningarna ovanför planeras arbetsrum, replokaler med mera. I den gamla delen föreslås det bland annat att scenen byggs ut, att loger och lokalerna i källaren renoveras och att det nya konserthuset ska vara lätt, enkelt och tillgängligt för både musiker och publik.

– Det har tidigare inte varit ultimatum för Dalasinfoniettan, men vi hoppas att det här är ett alternativ som kan bli bra. Det är viktigt att poängtera att Musik i Dalarna och Dalasinfoniettan tillhör hela länet och kommer att vara på andra platser, men de behöver en bra hemmahamn, säger Ulf Berg.

Styrelsen sa ja, men vill att man tar mer hänsyn till musikerna

Musik i Dalarnas styrelse röstade i april ja till att gå vidare med planerna på ett nytt konserthus i Kristinehallen i Falun. De skriver i ett pressmeddelande att i den fortsatta processen så ska det tas större hänsyn till musiker och övrig personals synpunkter, och att målet är att ombyggnationerna ska innebära fullt ut ändamålsenliga lokaler. ■

Beslutet om **budget för 2020 kommer att skjutas upp** till kommunfullmäktiges sammanträde i oktober. Normalt sett tas kommunens budget vid junisammanträdet.

TEXT: ANDERS NORIN FOTO: ULF PALM

Tufft ekonomiskt läge – beslut om budget skjuts fram

■ **POLITIK/** – Det finns flera skäl till att vi skjuter fram budgetbeslutet. En orsak är att omvalet gjort att vi tappat värdefull tid för själva budgetarbetet. Sedan är det också så att kommundirektören fått i uppdrag av kommunstyrelsen att ta fram ett samlat åtgärdsprogram för att anpassa kommunens kostnadsnivå inför år 2020. Åtgärdsprogrammet ska redovisas i juni, och först då kan det egentliga arbetet med att forma en budget starta, säger kommunalrådet Joakim Storck (C).

– Jag tycker det är rimligt att skjuta fram beslutet om budget för 2020 till oktober. Precis som Joakim säger, finns det flera skäl till detta. Att inte kunna lämna fram en genomarbetad budget är inte bra för Falun. Sedan behöver också partierna tid på sig för att göra bedömningar och utifrån kommundirektörens rapport forma sina egna budgetar, säger oppositionsrådet Jonas Lennerthson (S).

Läget i Falu kommuns ekonomi är allvarligt. Ett planerat överskott på 70,4 miljoner kronor har vänts till ett minus på 5,9 miljoner kronor. Jämfört med budgeten är prognosen för mars 76 miljoner kronor sämre.

Verksamheternas prognoser visar ett beräknat resultat med -78 miljoner kronor, inklusive reserven för oförutsedda händelser på 29,5 miljoner kronor.

Socialnämnden har största avvikelsen

Största avvikelserna återfinns hos socialnämnden, som räknar med ett underskott på 64 miljoner kronor, främst beroende på högre kostnader än budgeterat inom främst LSS-verksamheten och inom ekonomiskt bistånd.

Barn- och utbildningsnämnden beräknar ett

Falu kommun behöver spara 100 miljoner kronor.

underskott på 26 miljoner kronor, och kan till största delen kopplas till gymnasieverksamheten.

– Läget är allvarligt och det handlar om att hitta besparingar på 100 miljoner kronor totalt för 2020. Jag tror att vi kommer att kunna göra förändringar som leder till att vi får en ekonomi i balans. En utveckling av en del verksamheter kommer vi säkert att få se nu, men i övrigt avvaktar jag kommundirektörens åtgärdsförslag, säger Joakim Storck.

– Det ekonomiska läget är riktigt besvärligt och ett ordentligt arbete måste göras inför 2020, konstaterar Jonas Lennerthson.

Falualliansen styr i minoritet

Efter omvalet i Falun den 7 april i år, så valde Falualliansen – Moderaterna, Centerpartiet, Liberalerna, Kristdemokraterna och Falupartiet – att fortsätta styra Falun i minoritet.

– Vi har lagt en bra grund för vår strategiska

"Läget är allvarligt och det handlar om att hitta besparingar på 100 miljoner kronor"

– Joakim Storck (C), kommunalråd

plan, kommit i gång bra med arbetet i nämnder och styrelser, och vill fortsätta att arbeta tillsammans, säger Mats Dahlström (C), en av medlemmarna i förhandlingsdelegationen.

Falualliansen fick 28 mandat av 61 möjliga vid omvalet, vilket var två färre jämfört med valet i höstas.

Det rödgröna blocket – Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet – har 27.

De övriga sex mandat i kommunfullmäktige finns hos Sverigedemokraterna.

– Vi är den största gruppen i kommunfullmäktige, men kommer att styra Falun i minoritet. Det är givetvis ett demokratiskt dilemma. Men med ödmjukhet, öppenhet och god samarbetsanda från vår sida, så ska det ändå kunna fungera. I många stora frågor har vi och oppositionen en liknande samsyn, och ska därför kunna komma överens, menar Mats Dahlström. ■

■ POLITIKERFRÅGAN:

Hur vill ni utveckla Falun som kulturstad?

FALUPARTIET:

Vi kommer att arbeta för att det ges möjligheter för en bredd i kulturutbudet.

I samband med förändringar på kulturhuset måste Dalateaterns synpunkter vägas in. Hitta nya vägar för att väcka Stora Torget till liv med återkommande och intressanta aktiviteter. Samverka med intresseorganisationer såväl i staden som landsbygden. Beakta barnen, seniorerna och nyinflyttades behov av kulturell mångfald. Lyssna på ungdomar och möta dom där dom finns med sina behov och intressen. Skapa möteslokaler för utställningar av foto, målningar, möjligheter till musiker att träffas. Lyssna in via medborgarmöten hur önskemål ser ut, var lyhörd för goda exempel i andra kommuner och värna mångfalden.

SVERIGEDEMOKRATERNA:

Falun ligger mitt i Dalarnas hjärta. Om de som kommer till Falun känner det – då dras evenemang av olika slag hit.

- För att det ska ske måste
- infarterna bjuda in till staden
  - länken mellan stad och by stärkas
  - det vara lätt att hitta parkeringar.
  - gruvan, centrum och Lugnet ligga på en tydlig axel med gångled och parkeringar.

Teatern är viktig liksom musikskolan.

Vi skulle gärna se något slags utomhusteater som knyter ihop dem till vår historia, i samverkan med högstadier, gymnasier och gärna med bondens marknad. En tävling kan ordnas en tävling för att få fram eldsjälar och förslag. Musik och dans, Wasa, Carl Larsson, kolryssar, hästar, folkdräkter, musik och teater kan föra oss samman.

SOCIALDEMOKRATERNA:

För oss är jämlikheten central i all politik. Det gäller även kulturen.

Några av våra punkter:

- Vi slår vakt om att etapp två att Kulturhuset tio14 ska förverkligas. Det är den delen som ska ha en öppen atmosfär, dit alla är välkomna och snabbt får vara med och skapa.
- Vi vill förbättra stödet till kulturföreningarna i hela Falun, för fler mötesplatser och gemensamt skapande. I föreningslivet finns även demokratiska värden som främjar ett öppet och tolerant samhälle.
- Vi vill tillsammans med andra kommuner och regionen se över hur länets kulturinstitutioner kan få bättre förutsättningar genom ökad samverkan.

Kultur ska inte bara vara några få förunnat. Vi vill se ett fritt, jämlikt, demokratiskt och tillgängligt kulturliv i Falun.

MILJÖPARTIET:

Miljöpartiet vill att kulturen ska ha sin givna plats i vardagen och alla ska ha råd med kultur. Barn och unga i Falun ska ha tillgång till ett levande kulturliv och eget skapande. Kulturskolan ska fortsatt stöttas och kulturhuset färdigställas. Fri kultur är nödvändig i ett samhälle som är bra för människor. MP vill att kultur ska vara tillgänglig även på landsbygden framförallt genom kulturföreningar. Verksamheter som Dalateatern, Magasinet, det nya konserthuset, Falu Gruva och Kulturhuset 1014 ger ett blandat utbud som vi fortsatt vill stötta. Kultur ger möjlighet till möten, diskussioner som kan ersätta konsumtionsheten vi omges av idag. Kulturen är viktig för att utveckla demokratin. Där har biblioteken sin givna plats och det får vi inte tumma på.

LIBERALERNA:

Med utgångspunkt från en snäv ekonomisk ram de närmaste åren vill vi:

- Ta fram ett nytt kultur- och fritidspolitiskt program som ersätter det gamla från 2008
- Se över principerna för bidrag så att vi bättre kan stötta ideella kulturföreningar. Om möjligt utöka medlen för detta.
- För att få bättre dialog med och

Foto: LUF Palm

mellan ideella föreningar samt kommunen kan årliga kulturting där kulturaktörer bjuds in vara ett nytt forum för samarbete.

- Fullfölja Etapp 2 på Kulturhuset tio14. Men fokus ska vara på aktiviteter. Vi vill korta köerna till kulturskolans undervisning. Om bara ekonomin tillåter.
- Effektivisera utan att det påverkar kommunens kulturverksamhet negativt.
- Öka möjligheterna för barn- och ungdomar att möta kultur i t ex skolan eller via fritidsverksamhet.

MODERATERNA:

Begreppet kultur avser i vid bemärkelse många aktiviteter. Ordet återfinns inom olika områden där människor skapar något såsom måleri, musik, odling, byggnation, livsmiljöer och mycket annat - sådant som

gör livet värt att leva. Att vara en kulturstad innebär i så fall att bejaka det som skapas för att göra livet värt att leva. För Faluns del kommer världsarvet att vara den kulturella bottenplattan och ges en centralplats i kommunens kulturarbete. Utifrån detta blir det naturligt att stärka det som redan finns och som har potential att bli bättre och att nå flera. Musik, teater, konst i form av måleri och litteratur, gruvan med sin historia såväl som nutid och framtid. Kulturstaden ska vara en plats som tänjer på gränserna, som överraskar och som skapar nya upplevelser. En mötesplats för både unga och gamla. Falun som kulturstad är vårt gemensamma vardagsrum och en plats där det är värt att leva.

KRISTDEMOKRATERNA:

Vi anser att kulturlivet i Falun är helt avgörande för stadens överlevnad, identitet

och framtiden. Effekter av kulturens verkningar har tvärsektoriella effekter för både hälsa, inlärning, och kan ge svar på individens känsla och längtan efter mening, frihet och personlig utveckling. Därför ville vi utveckla utbudet kring kulturen. Vi vill göra det tillgänglig och bredare. I Falun har vi en stor grupp inom vårdsektorn som behöver få större utbud av kultur i samverkan med olika föreningar. Drar våra äldre och de funktionsnedsatta. Kristdemokraterna i Falun kommer att vilja utveckla biblioteket, naturliga mötets platser, just för att brygga över generationer och kulturer. Vi ser gärna att vårt fantastiska kulturarv som har betydelse för Faluns identitet ska få den uppmärksamhet och värdandet den har förtjänat bland våra medborgare och besökare. Här ser vi en försummelse av ett så viktigt arv att resurser måste till.

CENTERPARTIET:

Kulturaktiviteter av olika slag skapar mening i tillvaron för människor i alla åldrar. Goda möjligheter att kunna utöva eller ta del av intressant kultur är också en av de saker som gör Falun attraktivt som boendekommun. Att våra unga har en meningsfull fritid förebygger ohälsa och utanförskap. Fritidsaktiviteter ska utformas i dialog med de unga och göras tillgängliga för så många som möjligt. Falun är residensstad i Dalarna och ska ha ett rikt utbud av kultur, arkitektur och intressanta miljöer. Vi vill stärka Faluns identitet genom att lyfta fram världsarvsfrågor, kultur och konst i kommunens utvecklingsarbete. Vi vill också utveckla samverkan mellan det offentliga och enskilda aktörer inom kulturområdet. Lugnet är en av Europas

mest kompletta arenor för idrott och aktiv fritid. Men Lugnet kan också vara en arena för musik och kultur, något som vi vill utveckla vidare.

VÄNSTERPARTIET:

För Vänsterpartiet är tillgängligheten en viktig fråga, vi vill ha en bred kulturscen och en mångfald av uttryck, fri från politisk styrning. Kultur kan inte mätas i antalet arrangemang som utförs utan är summan av en spirande rörelse och engagemang. Vår roll är att skapa förutsättningar för detta och det gör vi bäst genom att odla intresse för kultur redan i unga år. Därför är det av vikt att den enskildes ekonomi inte blir en begränsande faktor. Genom tillgänglighet föds intresse och inspiration och det i sig själv ger näring för Falun som en växande kulturstad.

KALENDARIET: JUNI–SEPTEMBER

JUNI:

- 16/5–14/9 Räckryssning med M/S Slussbruden.**
- 30/5–15/9 Pilgrimsvandring,** Grejsans fåbod
- 1 Elbilsträffen i Dalarna gästar Museiföreningen Gefle-Dala Jernväg,** Lokstallet
- 1 Lugnet XCO,** cykeltävlingar och lopp Lugnet
- 1–2 Jalas Floorball Cup,** Lugnet
- 2 Långa Lugnet,** cykeltävling, Lugnet
- 4 Pianoafton,** Kulturhuset tio14
- 5 Lunchkonsert,** Dalarnas museum
- 6 Vandring från Linghed till Spjärsbodarna,** Linghed Bandyplan
- 6 Song Sisters,** folkmusik, Stora Kopparbergs kyrka
- 6 Nationaldagsfirande,** Falu gruva
- 6–9 Åfesten,** Centrum
- 7 Far och flyg med Alfons Åberg,** Teater, Falu stadsbibliotek
- 8–9 Kopparcupen Beach (handboll på sand),** tävlingar och lopp, Lugnet
- 9 Musik i Stadsparken,** Falu blåsorkester
- 12 Meditation – inre ljus och läkande kraft,** Skogssamekåtan i Finnbo Bjursås
- 14–16 Falu sommar Cup 2019,** Korsnäs IF Fotboll, centrala Falun
- 15 Loppis på Lilltorpet,** Lilltorpet
- 15 Power Balance Open,** discgolf tävling, Lugnet
- 16 Familjegudstjänst,** Aspeboda kyrka
- 16 Barnteatern Guldklock,** Ernst Rolfgården
- 16 Musik i Stadsparken,** Hemvärnets musikkår
- 17–20 Idas bokverkstad,** Falu stadsbibliotek
- 21 Midsommarmarknaden,** Aspeboda kyrka
- 21 Midsommarfirande i Aspeboda,** Sundborg, Gammalgården i Svärdsjö, Lilltorpet med flera ställen
- 21 Midsommarkryssning med m/s Slussbruden**
- 22 Midsommarkonsert på Dössberget,** Billy Opel, Pumpbolaget mfl, Dössberget Bjursås.
- 23 Dans till Donnez,** Lilltorpet

- 23 Runn Open Water,** Falu samsällskap, Roxnäs Udde
- 23 Musik i Stadsparken,** Stig Linds Little big band
- 23 Familjen Svedin sjunger och spelar,** Skogssamekojan, Finnbo, Bjursås
- 25 Det röda trädet,** teater, Dalateatern
- 27 Dans,** Casanovas, Lilltorpet
- 29–25 augusti Magasinet utställning Broos & Larsson**
- 30 Dans,** Black Jack, Lilltorpet
- 30 Musik i Stadsparken,** Falu Evergreen

JULI:

- 2 Familjekväll på Lilltorpet med Den Magiska Hatten**
- 3 Visning av Ågs hytta,** Ågs bruk
- 4 Dans,** Blender, Lilltorpet
- 5 Bjursvicku på Dössberget,** Scenshow med Larz Kristerz, dans till Scotts, Dössberget, Bjursås.
- 6 InsaneOCR Falun,** hinderlöpning, Lugnet
- 6–14 Spelet om Tänger tull – Ett djefla påhitt,** teater, Görasgården Enviken
- 7 Musik i Stadsparken,** Clarinette á la carte
- 9 Familjekväll på Lilltorpet med Zillah & Totte**
- 10 Svärdsjökväll på Gammalgården,** Svärdsjö gammalgård
- 11 Dans till Mannerz,** Lilltorpet
- 13 Pelargondag,** Svedens Gärd
- 14 Dans till Micke Ahlgrens,** Lilltorpet
- 14 Musik i Stadsparken,** Falu spelmannslag
- 16 Kulturvandring i Sundbornsby,** Carl Larfsson-gården
- 17 Svärdsjökväll på Gammalgården,** Mr Udd, Bengan Jansson & Östen Eriksson, Svärdsjö gammalgård
- 19 Fäbodmagi – vallmusik-konsserter,** Skogssamekåtan i Finnbo Bjursås
- 19-21 Kopparträffen,** motor och flyg, Badet i Toftbyn
- 19 Louise Hoffsten park-sommar 2019,** Lilltorpet
- 19 Popnix,** Café Slussvaktaren
- 20 Jamboree Radio festival med Stray Cats,** Lugnet
- 20 Kopparkortegen,** MC-kortegen, Centrala Falun
- 21 Musik i Stadsparken,** Ockön sön helst
- 21 Dans till Lövgrens,** Lilltorpet

Sommaren i Falun bjuder på konserter, dans, festivaler, teater, idrott och mycket mycket mer. Bland annat anordnas cykeltävlingar på Lugnets fina XCO-bana. Varmt välkommen till en fin och fartfylld sommar.

- 24 Falu Cruising,** bilar, Falu centrum
- 25 Dans till Foxie,** Lilltorpet
- 27 Nordic Summer Meet 2019,** Drifting, effektmätning och ljud, bilträff, Ingarvet
- 28 Streaplers,** Lilltorpet
- 28 Musik i Stadsparken,** Svärdsjö spelmannslag
- 30 Familjekväll på Lilltorpet,** Mio min Mio

AUGUSTI:

- 1 Dans till Expenders,** Lilltorpet
- 3 Sommarmarknad,** Svabensverks Herrgård
- 4 Dans,** Martinez, Lilltorpet
- 4 Musik i Stadsparken,** Stig-Allans Swing
- 6 Tipspromenad i Sägmyra**
- 6 Skrivinspiration i eldens sken,** Skogssamekåtan i Finnbo Bjursås
- 8 Dans till Highlights,** Lilltorpet
- 10–11 Runndagarna,** Runn
- 10 Stora Stöten Swimrun,** Falu Gruva
- 10 konsert med Stiko Per Larsson,** Skogssamekåtan i Finnbo Bjursås
- 10 Stora Stöten Run,** terränglopp, Falu gruva
- 10 Trädgårdsvandring på Svedens gård**
- 11 Dans till Engdahls,** Lilltorpet
- 11 Musik i Stadsparken,** Bjursmix
- 11 Konst i Svärdsjö**
- 12 Spökvandring på historisk mark,** Centrala Falun
- 14–17 Sabaton Open Air,** Sabaton, Utmarken mfl, Lugnet
- 15 Dans till Sannex,** Lilltorpet

SEPTEMBER:

- 3 Dan Andersson-afton med Gunnar Blommé,** Skogssamekåtan i Finnbo, Bjursås
- 4 Robert Gustafsson,** Falun Bowling och Krog
- 7 Granny Goes Street,** Kulturhuset tio14
- 7 Vildmarksloppet,** terränglopp löpning, Bjursås SkiCenter
- 8 Gammaldags höstmaknad,** Dössberget, Bjursås
- 9 Visning av Rådhuset,** Stora torget
- 13 Svante möter Beppe Wolgers,** Kulturhuset tio14
- 17–21 International Street Market,** Falu centrum
- 21–22 Peter Carlsson och Kjell Gustavsson Rhythm & Blues Orchestra,** Kulturhuset tio14
- 28 Tjurruset,** terränglopp, löpning, Lugnet
- 29 Babblarna Andra musikalen Bibbel Babbel Bubbil,** Kulturhuset tio14

TÄVLING/

Känner du din kommun?

Björnen har länge varit det här samhällets symbol. Björnen fanns som logga på ett välkänt kraftpapper – Björnpapper – som tillverkades av ett företag i det här samhället. Vilket samhälle befinner vi oss i?

Skicka svaret till:

Vårt Falun, Kommunikationskontoret, 791 83 Falun eller mejla redaktionen@falun.se

Vi vill ha ditt svar senast den **1 juli 2019**. Tre vinnare belönas med ett presentkort på 200 kr hos Visit Dalarna – vinsten kommer med posten. Rätt svar och namn på vinnarna presenteras i nästa nummer av Vårt Falun.

Vinnare

Svaret på frågan i förra numret av Vårt Falun var Elsberg. Tack för alla mejl och vykort! Vinnare denna gång:

- Leif Elfsberg
- Inger Olsson
- Inger Danielsen

Grattis – vinsterna kommer med posten.

Gilla oss!

■ **FACEBOOK/** Visste du att Falu kommun har en officiell Facebook-sida? Det har vi haft sedan 2009. Här hittar du information och kan ställa frågor. Gå gärna in och gilla oss – [facebook.se/falukommun](https://www.facebook.com/falukommun) Flera förvaltningar, fritidsgårdar och projekt har även egna Facebook-sidor. För mer information, se [falun.se/socialamedier](https://www.falun.se/socialamedier).

